

Վիճակագրական հավելված

Հավելվածների համարակալումը կատարված է ըստ գլուխների համարակալման:

Առանձին դեպքերում բաղադրիչների գումարի և արդյունքի սիջն աննշան տարբերությունները բացատրվում են տվյալների կլորացմամբ:

Հավելված 1

Աղյուսակ A 1.1 Հայաստան. Բնակչության բնական շարժի ցուցանիշները, ամուսնությունները և ամուսնալուծությունները ըստ ՀՀ մարզերի և ք.Երևանի, 2014թ.

	Մշտական բնակչության թվաքանակը տարեվերջին , հազ.մարդ			Ծնունդ			Մահ			Ամուսնություն	Ամուսնալուծություն
	Ընդամենը	արական	իգական	Ընդամենը	արական	իգական	Ընդամենը	արական	իգական		
ՀՀ	3010.6	1439.1	1571.5	43031	22869	20162	27714	14219	13495	18912	4496
Ք.Երևան	1071.5	496.1	575.4	16139	8511	7628	9327	4749	4578	6886	1683
Արագածոտն	131.3	65.5	65.8	1931	1053	878	1172	614	558	887	187
Արարատ	260.1	126.7	133.4	3764	2016	1748	2252	1139	1113	1680	354
Արմավիր	267.0	130.5	136.5	3615	1950	1665	2341	1196	1145	1640	329
Գեղարքունիք	233.0	117.5	115.5	3078	1643	1435	1817	932	885	1218	157
Լոռի	228.0	106.7	121.3	3359	1716	1643	2746	1380	1366	1608	640
Կոտայք	255.0	123.4	131.6	3779	2013	1766	2265	1232	1033	1795	356
Շիրակ	246.4	117.9	128.5	3726	2031	1695	2699	1375	1324	1489	421
Սյունիք	140.2	68.8	71.4	1503	798	705	1263	651	612	752	168
Վայոց ձոր	51.4	25.1	26.3	636	339	297	492	250	242	325	76
Տավուշ	126.7	60.9	65.8	1501	799	702	1340	701	639	632	125

Աղբյուրը. ՀՀ ԱՎԾ

Հավելված 2

Աղյուսակ A3.1. Հայաստան. Աղքատության ցուցանիշները 2008 և 2014թթ.-ին
(ստանդարտ սխալները փակագծերում)

(տոկոսներով)

	2008թ.			2014թ.		
	ծայրահեղ աղքատ (%)	աղքատ (%)	Աղքատների %-ը ընդհանուր առկա բնակչության մեջ	ծայրահեղ աղքատ (%)	աղքատ (%)	Աղքատների %-ը ընդհանուր առկա բնակչության մեջ
Քաղաքային բնակավայրեր	1.9 (0.3)	27.6 (0.9)	64.9	2.4 (0.2)	30.0 (0.8)	63.5
ք.Երևան	1.1 (0.4)	20.1 (1.4)	33.9	2.0 (0.4)	25.2 (1.4)	32.5
Այլ քաղաքներ	2.8 (0.4)	35.8 (1.1)	31.0	2.9 (0.4)	35.1 (1.1)	31.0
Գյուղական բնակավայրեր	1.2 (0.4)	27.5 (1.4)	35.1	2.0 (0.4)	29.9 (1.7)	36.5
Ընդամենը	1.6 (0.2)	27.6 (0.8)	100.0	2.3 (0.2)	30.0 (0.9)	100

Աղբյուրը: SSԿԱՀ 2008 և 2014թթ.

Նշում: Սպառումը գնահատվել է մեկ չափահաս անձի հաշվով: Աղքատության ցուցանիշները հաշվարկվել են օգտագործելով 2009թ.-ի նվազագույն պարենային զամբյուղը և 2009թ.-ին գնահատված ոչ պարենային ապրանքների մասնաբաժինը: Աղքատության գծերը ճշգրտվել են գնաճը հաշվի առած: Ստանդարտ սխալները ճշգրտվել են ըստ ընտրանքի սկզբնական միավորների:

Աղյուսակ A3.2. Հայաստան. Մեկ չափահաս անձին համարժեք ամսական սպառումն ըստ դեցիլային խմբերի, 2008 և 2014թթ.-ին դրամ, 2008թ. միջին տարեկան գներով

(տոկոսներով)

Դեցիլային խմբեր	2008թ.		2014թ.		Սպառման միջին տարեկան փոփոխությունը 2008-2014թթ. %
	Մասնաբաժինն ընդամենը սպառման մեջ	Միջին սպառում	Մասնաբաժինն ընդամենը սպառման մեջ	Միջին սպառում	
1-ամենա աղքատ	4.8	20462	4.3	20589	0.1
2	5.9	25200	5.6	26668	0.9
3	6.7	28907	6.2	29256	0.2
4	7.6	32524	7.6	35817	1.6
5	8.4	36311	8.3	39687	1.5
6	9.4	40213	9.1	43482	1.3
7	10.5	44839	10.1	47850	1.1
8	11.9	50663	11.2	53519	0.9
9	13.9	59478	13.2	62613	0.9
10-հարուստ	20.9	90123	24.4	116524	4.4
Միջինը	100	42870	100	47595	1.8

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008 և 2014թթ.

Աղյուսակ A3.3. Հայաստան. Աղքատության հիմնական ցուցանիշներն ըստ մարզերի և ք. Երևանի, 2008 և 2014 թթ. (ստանդարտ սխալները փակագծերում) {95% վստահության միջակայք ձևավոր փակագծերով}

(տոկոսներով)

	2008թ.				2014թ.					
	Ծայրահեղ աղքատ		Աղքատ		Ծայրահեղ աղքատ		Աղքատ		%-ն աղքատների մեջ	%-ն ընդհանուր առկա բնակչության մեջ
ք.Երևան	1.1 {0.3 ; 1.9}	(0.4)	20.1 {17.3 ; 22.9}	(1.4)	2.0 {1.0 ; 2.9}	(0.4)	25.2 {22.0 ; 28.4}	(1.4)	27.2	32.6
Արագածոտն	0.5 {-0.3 ; 1.3}	(0.4)	20.3 {13.9 ; 26.7}	(3.2)	0.5 {-0.7 ; 1.7}	(0.5)	18.7 {13.5 ; 23.8}	(2.2)	2.8	4.4
Արարատ	1.6 {0.2 ; 3.0}	(0.7)	31.3 {25.5 ; 37.1}	(2.9)	1.6 {-0.1 ; 3.2}	(0.7)	28.5 {19.0 ; 38.0}	(4.1)	7.3	7.7
Արմավիր	0.7 {0.1 ; 1.3}	(0.3)	24.5 {19.7 ; 29.3}	(2.4)	2.9 {1.7 ; 4.1}	(0.5)	29.0 {23.5 ; 34.6}	(2.4)	9.0	9.3
Գեղարքունիք	0.4 {0.2 ; 0.6}	(0.1)	32 {25.8 ; 38.2}	(3.1)	2.1 {-0.1 ; 4.2}	(0.9)	32.3 {26.5 ; 38.2}	(2.5)	7.7	7.2
Լոռի	2.8 {1.2 ; 4.4}	(0.8)	34.2 {29.2 ; 39.2}	(2.5)	3.0 {1.2 ; 4.7}	(0.8)	36.4 {33.1 ; 39.6}	(1.4)	11.5	9.4
Վոտայք	2.1 {0.7 ; 3.5}	(0.7)	39.5 {34.7 ; 44.3}	(2.4)	2.9 {0.2 ; 5.6}	(1.2)	37.2 {31.1 ; 43.4}	(2.7)	12.2	9.8
Շիրակ	4.6 {2.0 ; 7.2}	(1.3)	42.4 {37.2 ; 47.6}	(2.6)	3.9 {0.6 ; 7.1}	(1.4)	44.2 {39.2 ; 49.2}	(2.2)	12.8	8.7
Մյունիք	1.3 {0.5 ; 2.1}	(0.4)	20.3 {14.3 ; 26.3}	(3.0)	1.0 {-0.8 ; 2.8}	(0.8)	24.2 {19.8 ; 28.6}	(1.9)	3.7	4.5
Վայոց Ձոր	1.9 {0.1 ; 3.7}	(0.9)	21.1 {14.9 ; 27.3}	(3.1)	0.6 {-0.3 ; 1.4}	(0.4)	18.2 {12.5 ; 24.0}	(2.5)	1.2	1.9
Տավուշ	1.7 {0.3 ; 3.1}	(0.7)	23.2 {18.0 ; 28.4}	(2.6)	2.7 {1.2 ; 5.1}	(1.1)	30.6 {25.7 ; 35.4}	(2.1)	4.6	4.5
Ընդամենը	1.6 {1.2 ; 2.0}	(0.2)	27.6 {26.0 ; 29.2}	(0.8)	2.3 {1.7 ; 2.8}	(0.2)	30.0 {27.9 ; 32.0}	(0.9)	100	100

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008, 2014 թթ

Աղյուսակ A3.4. Հայաստան: Աղքատությունն ըստ սպառման և եկամտի ցուցանիշների, (ըստ ընդհանուր համակցության) 2014թ.
(տոկոսներով)

	Սպառման ցուցանիշով ոչ աղքատներ	Սպառման ցուցանիշով աղքատներ	Ընդամենը
Ծայրահեղ աղքատներ. ծայրահեղ (պարենային) աղքատության գիծ = 23384 դրամ			
Եկամտի ցուցանիշով ոչ աղքատներ	89.6	1.6	91.2
Եկամտի ցուցանիշով աղքատներ	8.1	0.7	8.8
Ընդամենը	97.7	2.3	100
Աղքատներ. ընդհանուր աղքատության գիծ = 40264 դրամ			
Եկամտի ցուցանիշով ոչ աղքատներ	54.5	18.4	72.9
Եկամտի ցուցանիշով աղքատներ	15.5	11.6	27.1
Ընդամենը	70.0	30.0	100

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2014թ.

Աղյուսակ A3.5. Միաժամանակ և սպառման և եկամտի ցուցանիշներով աղքատները և ծայրահեղ աղքատները 2008 - 2014 թթ.
(տոկոսներով)

	2008թ.	2009թ.	2010թ.	2011թ.	2012թ.	2013թ.	2014թ.
Ծայրահեղ աղքատներ	0.6	1.2	1.1	1.2	0.6	0.6	0.7
Աղքատներ	14.3	16.6	17.7	16.0	14.2	14.2	11.6

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008-2014 թթ.

Աղյուսակ A3.6. Հայաստան. Աղքատության մակարդակը Հայաստանում 1996-2014 թթ.-ին ըստ ՀՖ երեք մեթոդաբանության

(տոկոսներով)

	1996թ. Մեթոդաբանությամբ		2004թ. Մեթոդաբանությամբ		2009թ. Մեթոդաբանությամբ	
	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ
1996	54.7*	27.7*
1998/99	55.1	22.9	56.1	21.0
2001	50.9	16.0
2002	49.7	13.1
2003	42.9	7.4
2004	39.0	7.2	34.6	6.4	53.5	4.4
2005	X	X	29.8	4.6	40.1	3.3
2006	X	X	26.5	4.1	30.2	2.3
2007	X	X	25.0	3.8	26.4	2.0
2008	X	X	23.5	3.1	27.6	1.6
2009	X	X	28.7	5.2	34.1	3.6
2010	X	X	28.9	5.3	35.8	3.0
2011	X	X	25.4	5.2	35.0	3.7
2012	X	X	21.1	3.5	32.4	2.8
2013	X	X	18.1	3.2	32.0	2.7
2014	X	X	18.1	3.3	30.0	2.3

*) 1996թ. տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտությունն անց է կացվել մեկ ամսվա ընթացքում, այնուհետև 1998/99թ.-ին և սկսած 2001թ.-ից այն իրականացվում է տարեկան պարբերականությամբ: 1996թ. - 2003թթ. հետազոտությունների տվյալները տարածված չեն գլխավոր համակցության վրա:

Աղյուսակ A3.7. Հայաստան: Աղքատության մակարդակի փոփոխության բաժանումը սպառման աճի և բաշխվածության բաղադրիչների 2008 և 2014թթ. ընթացքում (միջին արժեքներ)

	Ընդհանուր Մեծ	Քաղաքային բնակավայրեր	Երևան	Այլ քաղաքներ	Գյուղական բնակավայրեր
Ծայրահեղ աղքատներ					
Աղքատության մակարդակի տոկոսային փոփոխությունը	0.64	0.55	0.90	0.15	0.82
Սպառման բաղադրիչ	-6.01	-7.30	-6.93	-7.52	-4.18
Վերաբաշխման բաղադրիչ	6.65	7.85	7.83	7.67	5.00
Աղքատներ					
Աղքատության մակարդակի տոկոսային փոփոխությունը	2.39	2.39	5.08	-0.76	2.41
Սպառման բաղադրիչ	-26.19	-27.34	-26.12	-28.19	-22.72
Վերաբաշխման բաղադրիչ	28.58	29.73	31.20	27.44	25.13

Աղբյուրը. *SSYULZ 2008 – 2014 թթ.*

Նշում. 2008-2014թթ. ընթացքում աղքատության մակարդակի փոփոխությունը կարելի է բացատրել միջին սպառման մակարդակի և սպառման բաշխվածության փոփոխությամբ: Աղքատության մակարդակի փոփոխության բաժանումը սպառման աճի և բաշխվածության բաղադրիչների (ըստ Դատտի և Ռավալիոնիի կողմից մշակված մեթոդաբանության, 1992թ.) թույլ է տալիս բացատրել, թե ինչպիսին կլինեն սպառման աճի (անկման) ազդեցությունն աղքատության մակարդակի վրա, եթե անհավասարությունը մնար անփոփոխ և հակառակը: 2008-2014թթ.-ի ընթացքում Հայաստանում աղքատության ընդհանուր մակարդակի 2.39 տոկոսային կետով աճը պայմանավորված է և՛ սպառման, և՛ վերաբաշխման բաղադրիչների ներգործությամբ: Այսպես՝ այն դեպքում, երբ առաջին բաղադրիչի՝ սպառման միջին մակարդակի աճը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 26.19 տոկոսային կետով անկմանը, ապա երկրորդ բաղադրիչի՝ վերաբաշխման հիմքում ընկած անհավասարության ցուցանիշի աճը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 28.58 տոկոսային կետով աճի: Այսպիսով, երկու բաղադրիչներն համատեղ առաջացրել են աղքատության մակարդակի բարձրացում: Տարածաշրջանային կտրվածքով դիտարկելիս ակնհայտ է, որ գյուղական վայրերում աղքատության ընդհանուր մակարդակի 2.41 տոկոսային կետով ավելացումը պայմանավորված է սպառման միջին մակարդակի աճով, որը բերել է աղքատության մակարդակի 22.72 տոկոսային կետով անկմանը և անհավասարության ցուցանիշի աճով, որը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 25.13 տոկոսային կետով աճը:

**Աղյուսակ A3.8. Հայաստան: Մպատման դեռերմինանունները, 2008 և 2014թթ.-ին
Կախյալ փոփոխական: Ln (մեկ չափահասի հաշվով սպառումը)**

	2008թ. Լրիվ պայմաններ		2014թ. Լրիվ պայմաններ	
Տնային տնտեսության բնութագրիչներ				
0-5 տարիքային խումբ	-0.026	(0.010)**	0.013	(0.011)
6-14 տարիքային խումբ	0.014	(0.008)*	-0.014	(0.017)
15-18 տարիքային խումբ	-0.052	(0.013)***	0.036	(0.014) **
19-25 տարիքային խումբ	0.011	-0.009	-0.005	(0.011)
26-45 տարիքային խումբ	0.022	(0.008)**	-0.007	(0.004)
46-60 տարիքային խումբ	հենք		հենք	
61+ տարիքային խումբ	-0.023	(0.012)*	-0.012	(0.007)
Ln(տնային տնտեսության չափը)	-0.213	(0.022)***	-0.244	(0.025) ***
Տնային տնտեսության գլխավորի բնութագրիչները				
Գլխավորի տարիքը	-0.007	(0.003)*	0.002	(0.002)
(Տարիքը) ²	0	(0.000)**	0	(0.000) *
Կին	-0.06	(0.010)***	-0.055	(0.019) **
Հաշմանդամ	-0.027	-0.037	-0.029	(0.029)
Տարրական կամ ցածր կրթություն, թերի միջնակարգ	հենք		հենք	
Ընդհանուր միջնակարգ կրթություն	0.076	(0.013)***	0.031	(0.034)
Միջնակարգ մասնագիտական	0.261	(0.097)**	0.04	(0.042)
Բարձրագույն կրթություն	0.237	(0.013)***	0.247	(0.044) ***
Վարձու աշխատող	հենք		հենք	
Ինքնազբաղված	0.053	(0.027)*	0.022	(0.029)
Այլ գործունեությամբ զբաղվող	0.044	-0.064	0.114	(0.049) **
Գործազուրկ	-0.014	-0.021	-0.038	(0.038)
Կենսաթոշակառու	0.048	-0.036	0.042	(0.027)
Այլ ոչ մասնակից	0.019	-0.071	0.069	(0.172)
Տնային տնտեսության այլ բնութագրիչներ				
Միգրացիայում գտնվող անդամների առկայությունը	0.074	(0.018)***	0.146	(0.018)***
Արտասահմանից վերադարձած անդամների առկայությունը	0.079	(0.025)***	-0.022	(0.092)
Հայաստանի այլ շրջաններից վերադարձած անդամների առկայությունը	0	0	0.002	(0.068)
Վարձու աշխատող անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	հենք		հենք	
Ինքնազբաղված անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.023	-0.024	-0.051	(0.03)
Այլ գործունեությամբ զբաղվող անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.049	-0.076	-0.034	(0.094)
Գործազուրկ անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.244	(0.023)***	-0.248	(0.020)***
Կենսաթոշակառու անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.283	(0.062)***	-0.322	(0.049)***
Այլ չզբաղված անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	0.094	(0.033)**	-0.133	(0.051) **
Ք.Երևան	հենք		հենք	
Արագածոտն	-0.075	(0.020)***	-0.177	(0.028) ***
Արարատ	-0.148	(0.011)***	-0.115	(0.023)***
Արմավիր	-0.043	(0.015)**	-0.182	(0.025)***
Գեղարքունիք	-0.16	(0.016)***	-0.178	(0.026)***
Լոռի	-0.165	(0.011)***	-0.187	(0.010)***
Կոտայք	-0.196	(0.007)***	-0.172	(0.015)***
Շիրակ	-0.211	(0.007)***	-0.3	(0.013)***
Սյունիք	-0.022	(0.010)**	-0.197	(0.011)***
Վայոց ձոր	0.008	-0.015	-0.019	(0.013)***
Տավուշ	-0.028	(0.014)*	-0.299	(0.021)***
Կոնստանտա	11.112		11.504	(0.091)***
Ճշգրտված R քառակուսի	0.235		0.2379	
Աղքատներ MSE	0.3724		0.4181	
Դիտարկումների թիվը	7294		4711	

Աղբյուրը. *SS4 UZ: 2008 և 2014թթ. տվյալները:*

Լշում. հենք – համեմատվող կատեգորիա, * ցույց է տալիս 10% նշանակություն:

** ցույց է տալիս 5% նշանակություն; *** ցույց է տալիս 1% նշանակություն:

Վիճակագրական հավելված

Հավելվածների համարակալումը կատարված է ըստ գլուխների համարակալման:

Առանձին դեպքերում բաղադրիչների գումարի և արդյունքի միջև աննշան տարբերությունները բացատրվում են տվյալների կլորացմամբ:

Հավելված 1

Աղյուսակ A 1.1 Հայաստան. Բնակչության բնական շարժի ցուցանիշները, ամուսնությունները և ամուսնալուծությունները ըստ ՀՀ մարզերի և ք.Երևանի, 2014թ.

	Մշտական բնակչության թվաքանակը տարեվերջին , հազ.մարդ			Ծնունդ			Մահ			Ամուսնություն	Ամուսնալուծություն
	Ընդամենը	արական	իգական	Ընդամենը	արական	իգական	Ընդամենը	արական	իգական		
ՀՀ	3010.6	1439.1	1571.5	43031	22869	20162	27714	14219	13495	18912	4496
Ք.Երևան	1071.5	496.1	575.4	16139	8511	7628	9327	4749	4578	6886	1683
Արագածոտն	131.3	65.5	65.8	1931	1053	878	1172	614	558	887	187
Արարատ	260.1	126.7	133.4	3764	2016	1748	2252	1139	1113	1680	354
Արմավիր	267.0	130.5	136.5	3615	1950	1665	2341	1196	1145	1640	329
Գեղարքունիք	233.0	117.5	115.5	3078	1643	1435	1817	932	885	1218	157
Լոռի	228.0	106.7	121.3	3359	1716	1643	2746	1380	1366	1608	640
Կոտայք	255.0	123.4	131.6	3779	2013	1766	2265	1232	1033	1795	356
Շիրակ	246.4	117.9	128.5	3726	2031	1695	2699	1375	1324	1489	421
Սյունիք	140.2	68.8	71.4	1503	798	705	1263	651	612	752	168
Վայոց ձոր	51.4	25.1	26.3	636	339	297	492	250	242	325	76
Տավուշ	126.7	60.9	65.8	1501	799	702	1340	701	639	632	125

Աղբյուրը. ՀՀ ԱՎԾ

Հավելված 2

Աղյուսակ A3.1. Հայաստան. Աղքատության ցուցանիշները 2008 և 2014թթ.-ին
(ստանդարտ սխալները փակագծերում)

(տոկոսներով)

	2008թ.			2014թ.		
	ծայրահեղ աղքատ (%)	աղքատ (%)	Աղքատների %-ը ընդհանուր առկա բնակչության մեջ	ծայրահեղ աղքատ (%)	աղքատ (%)	Աղքատների %-ը ընդհանուր առկա բնակչության մեջ
Քաղաքային բնակավայրեր	1.9	27.6	64.9	2.4	30.0	63.5
	(0.3)	(0.9)		(0.2)	(0.8)	
ք.երևան	1.1	20.1	33.9	2.0	25.2	32.5
	(0.4)	(1.4)		(0.4)	(1.4)	
Այլ քաղաքներ	2.8	35.8	31.0	2.9	35.1	31.0
	(0.4)	(1.1)		(0.4)	(1.1)	
Գյուղական բնակավայրեր	1.2	27.5	35.1	2.0	29.9	36.5
	(0.4)	(1.4)		(0.4)	(1.7)	
Ընդամենը	1.6	27.6	100	2.3	30.0	100
	(0.2)	(0.8)		(0.2)	(0.9)	

Աղբյուրը: *SSYULZ 2008 և 2014թթ.*

Նշում: Սպառումը գնահատվել է մեկ չափահաս անձի հաշվով: Աղքատության ցուցանիշները հաշվարկվել են օգտագործելով 2009թ.-ի նվազագույն պարենային զամբյուղը և 2009թ.-ին գնահատված ոչ պարենային ապրանքների մասնաբաժինը: Աղքատության գծերը ճշգրտվել են գնաճը հաշվի առած: Ստանդարտ սխալները ճշգրտվել են ըստ ընտրանքի սկզբնական միավորների:

Աղյուսակ A3.2. Հայաստան. Մեկ չափահաս անձին համարժեք ամսական սպառումն ըստ դեցիլային խմբերի, 2008 և 2014թթ.-ին դրամ, 2008թ. միջին տարեկան գներով

(տոկոսներով)

Դեցիլային խմբեր	2008թ.		2014թ.		Սպառման միջին տարեկան փոփոխությունը 2008-2014թթ. %
	Մասնաբաժինն ընդամենը սպառման մեջ	Միջին սպառում	Մասնաբաժինն ընդամենը սպառման մեջ	Միջին սպառում	
1-ամենա աղքատ	4.8	20462	4.3	20589	0.1
2	5.9	25200	5.6	26668	0.9
3	6.7	28907	6.2	29256	0.2
4	7.6	32524	7.6	35817	1.6
5	8.4	36311	8.3	39687	1.5
6	9.4	40213	9.1	43482	1.3
7	10.5	44839	10.1	47850	1.1
8	11.9	50663	11.2	53519	0.9
9	13.9	59478	13.2	62613	0.9
10-հարուստ	20.9	90123	24.4	116524	4.4
Միջինը	100	42870	100	47595	1.8

Աղբյուրը. *SSYULZ 2008 և 2014թթ.*

Աղյուսակ A3.3. Հայաստան. Աղքատության հիմնական ցուցանիշներն ըստ մարզերի և ք. Երևանի, 2008 և 2014 թթ. (ստանդարտ սխալները փակագծերում) [95% վստահության միջակայք ձևավոր փակագծերով]

(տոկոսներով)

	2008թ.		2014թ.		%-ն աղքատների մեջ	%-ն ընդհանուր առկա բնակչության մեջ
	Ծայրահեղ աղքատ	Աղքատ	Ծայրահեղ աղքատ	Աղքատ		
ք. Երևան	1.1 {0.3 ; 1.9}	(0.4) {17.3 ; 22.9}	2.0 {1.0 ; 2.9}	(0.4) {22.0 ; 28.4}	27.2	32.6
Արագածոտն	0.5 {-0.3 ; 1.3}	(0.4) {13.9 ; 26.7}	0.5 {-0.7 ; 1.7}	(0.5) {13.5 ; 23.8}	2.8	4.4
Արարատ	1.6 {0.2 ; 3.0}	(0.7) {25.5 ; 37.1}	1.6 {-0.1 ; 3.2}	(0.7) {19.0 ; 38.0}	7.3	7.7
Արմավիր	0.7 {0.1 ; 1.3}	(0.3) {19.7 ; 29.3}	2.9 {1.7 ; 4.1}	(0.5) {23.5 ; 34.6}	9.0	9.3
Գեղարքունիք	0.4 {0.2 ; 0.6}	(0.1) {25.8 ; 38.2}	2.1 {-0.1 ; 4.2}	(0.9) {26.5 ; 38.2}	7.7	7.2
Լոռի	2.8 {1.2 ; 4.4}	(0.8) {29.2 ; 39.2}	3.0 {1.2 ; 4.7}	(0.8) {33.1 ; 39.6}	11.5	9.4
Վոտայք	2.1 {0.7 ; 3.5}	(0.7) {34.7 ; 44.3}	2.9 {0.2 ; 5.6}	(1.2) {31.1 ; 43.4}	12.2	9.8
Շիրակ	4.6 {2.0 ; 7.2}	(1.3) {37.2 ; 47.6}	3.9 {0.6 ; 7.1}	(1.4) {39.2 ; 49.2}	12.8	8.7
Սյունիք	1.3 {0.5 ; 2.1}	(0.4) {14.3 ; 26.3}	1.0 {-0.8 ; 2.8}	(0.8) {19.8 ; 28.6}	3.7	4.5
Վայոց Ձոր	1.9 {0.1 ; 3.7}	(0.9) {14.9 ; 27.3}	0.6 {-0.3 ; 1.4}	(0.4) {12.5 ; 24.0}	1.2	1.9
Տավուշ	1.7 {0.3 ; 3.1}	(0.7) {18.0 ; 28.4}	2.7 {1.2 ; 5.1}	(1.1) {25.7 ; 35.4}	4.6	4.5
Ընդամենը	1.6 {1.2 ; 2.0}	(0.2) {26.0 ; 29.2}	2.3 {1.7 ; 2.8}	(0.2) {27.9 ; 32.0}	100	100

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008, 2014 թթ

Աղյուսակ A3.4. Հայաստան: Աղքատությունն ըստ սպառման և եկամտի ցուցանիշների, (ըստ ընդհանուր համակցության) 2014թ.

(տոկոսներով)

	Սպառման ցուցանիշով ոչ աղքատներ	Սպառման ցուցանիշով աղքատներ	Ընդամենը
Ծայրահեղ աղքատներ, ծայրահեղ (պարենային) աղքատության գիծ = 23384 դրամ			
Եկամտի ցուցանիշով ոչ աղքատներ	89.6	1.6	91.2
Եկամտի ցուցանիշով աղքատներ	8.1	0.7	8.8
Ընդամենը	97.7	2.3	100
Աղքատներ, ընդհանուր աղքատության գիծ = 40264 դրամ			
Եկամտի ցուցանիշով ոչ աղքատներ	54.5	18.4	72.9
Եկամտի ցուցանիշով աղքատներ	15.5	11.6	27.1
Ընդամենը	70.0	30.0	100

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2014թ.

Աղյուսակ A3.5. Միաժամանակ և սպառման և եկամտի ցուցանիշներով աղքատները և ծայրահեղ աղքատները 2008 - 2014 թթ.

(տոկոսներով)

	2008թ.	2009թ.	2010թ.	2011թ.	2012թ.	2013թ.	2014թ.
Ծայրահեղ աղքատներ	0.6	1.2	1.1	1.2	0.6	0.6	0.7
Աղքատներ	14.3	16.6	17.7	16.0	14.2	14.2	11.6

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008-2014 թթ.

Աղյուսակ A3.6. Հայաստան. Աղքատության մակարդակը Հայաստանում 1996-2014 թթ.-ին ըստ ՀԲ երեք մեթոդաբանության

(տոկոսներով)

	1996թ. Մեթոդաբանությամբ		2004թ. Մեթոդաբանությամբ		2009թ. Մեթոդաբանությամբ	
	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ
1996	54.7*	27.7*
1998/99	55.1	22.9	56.1	21.0
2001	50.9	16.0
2002	49.7	13.1
2003	42.9	7.4
2004	39.0	7.2	34.6	6.4	53.5	4.4
2005	X	X	29.8	4.6	40.1	3.3
2006	X	X	26.5	4.1	30.2	2.3
2007	X	X	25.0	3.8	26.4	2.0
2008	X	X	23.5	3.1	27.6	1.6
2009	X	X	28.7	5.2	34.1	3.6
2010	X	X	28.9	5.3	35.8	3.0
2011	X	X	25.4	5.2	35.0	3.7
2012	X	X	21.1	3.5	32.4	2.8
2013	X	X	18.1	3.2	32.0	2.7
2014	X	X	18.1	3.3	30.0	2.3

*) 1996թ. տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտությունն անց է կացվել մեկ ամսվա ընթացքում, այնուհետև 1998/99թ.-ին և սկսած 2001թ.-ից այն իրականացվում է տարեկան պարբերականությամբ: 1996թ. - 2003թթ. հետազոտությունների տվյալները տարածված չեն գլխավոր համակցության վրա:

Աղյուսակ A3.7. Հայաստան: Աղքատության մակարդակի փոփոխության բաժանումը սպառման աճի և բաշխվածության բաղադրիչների 2008 և 2014թթ. ընթացքում (միջին արժեքներ)

	Ընդհանուր Մենք	Քաղաքային բնակավայրեր	Երևան	Այլ քաղաքներ	Գյուղական բնակավայրեր
Ծայրահեղ աղքատներ					
Աղքատության մակարդակի տոկոսային փոփոխությունը	0.64	0.55	0.90	0.15	0.82
Սպառման բաղադրիչ	-6.01	-7.30	-6.93	-7.52	-4.18
Վերաբաշխման բաղադրիչ	6.65	7.85	7.83	7.67	5.00
Աղքատներ					
Աղքատության մակարդակի տոկոսային փոփոխությունը	2.39	2.39	5.08	-0.76	2.41
Սպառման բաղադրիչ	-26.19	-27.34	-26.12	-28.19	-22.72
Վերաբաշխման բաղադրիչ	28.58	29.73	31.20	27.44	25.13

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008 - 2014 թթ.

Նշում. 2008-2014թթ. ընթացքում աղքատության մակարդակի փոփոխությունը կարելի է բացատրել միջին սպառման մակարդակի և սպառման բաշխվածության փոփոխությամբ: Աղքատության մակարդակի փոփոխության բաժանումը սպառման աճի և բաշխվածության բաղադրիչների (ըստ Դատտի և Ռավալիոնիի կողմից մշակված մեթոդաբանության, 1992թ.) թույլ է տալիս բացատրել, թե ինչպիսին կլինեն սպառման աճի (անկման) ազդեցությունն աղքատության մակարդակի վրա, եթե անհավասարությունը մնար անփոփոխ և հակառակը: 2008-2014թթ.-ի ընթացքում Հայաստանում աղքատության ընդհանուր մակարդակի 2.39 տոկոսային կետով աճը պայմանավորված է ն' սպառման, և' վերաբաշխման բաղադրիչների ներգործությամբ: Այսպես՝ այն դեպքում, երբ առաջին բաղադրիչի՝ սպառման միջին մակարդակի աճը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 26.19 տոկոսային կետով անկմանը, ապա երկրորդ բաղադրիչի՝ վերաբաշխման հիմքում ընկած անհավասարության ցուցանիշի աճը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 28.58 տոկոսային կետով աճի: Այսպիսով, երկու բաղադրիչներն համատեղ առաջացրել են աղքատության մակարդակի բարձրացում: Տարածաշրջանային կտրվածքով դիտարկելիս ակնհայտ է, որ գյուղական վայրերում աղքատության ընդհանուր մակարդակի 2.41 տոկոսային կետով ավելացումը պայմանավորված է սպառման միջին մակարդակի աճով, որը բերել է աղքատության մակարդակի 22.72 տոկոսային կետով անկմանը և անհավասարության ցուցանիշի աճով, որը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 25.13 տոկոսային կետով աճը:

**Աղյուսակ A3.8. Հայաստան: Մպառման դետերմինանտները, 2008 և 2014թթ.-ին
Գախյալ փոփոխական: ln (մեկ չափահասի հաշվով սպառումը)**

	2008թ. Լրիվ պայմաններ		2014թ. Լրիվ պայմաններ	
Տնային տնտեսության բնութագրիչներ				
0-5 տարիքային խումբ	-0.026	(0.010)**	0.013	(0.011)
6-14 տարիքային խումբ	0.014	(0.008)*	-0.014	(0.017)
15-18 տարիքային խումբ	-0.052	(0.013)***	0.036	(0.014) **
19-25 տարիքային խումբ	0.011	-0.009	-0.005	(0.011)
26-45 տարիքային խումբ	0.022	(0.008)**	-0.007	(0.004)
46-60 տարիքային խումբ	հենք		հենք	
61+ տարիքային խումբ	-0.023	(0.012)*	-0.012	(0.007)
Ln(տնային տնտեսության չափը)	-0.213	(0.022)***	-0.244	(0.025) ***
Տնային տնտեսության գլխավորի բնութագրիչները				
Գլխավորի տարիքը	-0.007	(0.003)*	0.002	(0.002)
(Տարիքը) ²	0	(0.000)**	0	(0.000) *
Կին	-0.06	(0.010)***	-0.055	(0.019) **
Հաշմանդամ	-0.027	-0.037	-0.029	(0.029)
Տարրական կամ ցածր կրթություն, թերի միջնակարգ	հենք		հենք	
Ընդհանուր միջնակարգ կրթություն	0.076	(0.013)***	0.031	(0.034)
Միջնակարգ մասնագիտական	0.261	(0.097)**	0.04	(0.042)
Բարձրագույն կրթություն	0.237	(0.013)***	0.247	(0.044) ***
Վարձու աշխատող	հենք		հենք	
Ինքնազբաղված	0.053	(0.027)*	0.022	(0.029)
Այլ գործունեությամբ զբաղվող	0.044	-0.064	0.114	(0.049) **
Գործազուրկ	-0.014	-0.021	-0.038	(0.038)
Կենսաթոշակառու	0.048	-0.036	0.042	(0.027)
Այլ ոչ մասնակից	0.019	-0.071	0.069	(0.172)
Տնային տնտեսության այլ բնութագրիչներ				
Միգրացիայում գտնվող անդամների առկայությունը	0.074	(0.018)***	0.146	(0.018)***
Արտասահմանից վերադարձած անդամների առկայությունը	0.079	(0.025)***	-0.022	(0.092)
Հայաստանի այլ շրջաններից վերադարձած անդամների առկայությունը	0	0	0.002	(0.068)
Վարձու աշխատող անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	հենք		հենք	
Ինքնազբաղված անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.023	-0.024	-0.051	(0.03)
Այլ գործունեությամբ զբաղվող անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.049	-0.076	-0.034	(0.094)
Գործազուրկ անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.244	(0.023)***	-0.248	(0.020)***
Կենսաթոշակառու անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.283	(0.062)***	-0.322	(0.049)***
Այլ չզբաղված անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	0.094	(0.033)**	-0.133	(0.051) **
Ք. Երևան	հենք		հենք	
Արագածոտն	-0.075	(0.020)***	-0.177	(0.028) ***
Արարատ	-0.148	(0.011)***	-0.115	(0.023)***
Արմավիր	-0.043	(0.015)**	-0.182	(0.025)***
Գեղարքունիք	-0.16	(0.016)***	-0.178	(0.026)***
Լոռի	-0.165	(0.011)***	-0.187	(0.010)***
Կոտայք	-0.196	(0.007)***	-0.172	(0.015)***
Շիրակ	-0.211	(0.007)***	-0.3	(0.013)***
Սյունիք	-0.022	(0.010)**	-0.197	(0.011)***
Վայոց ձոր	0.008	-0.015	-0.019	(0.013)***
Տավուշ	-0.028	(0.014)*	-0.299	(0.021)***
Կոնստանտա	11.112		11.504	(0.091)***
Ճշգրտված R քառակուսի	0.235		0.2379	
Աղքատներ MSE	0.3724		0.4181	
Դիտարկումների թիվը	7294		4711	

Աղբյուրը. SS4 ԱՀ: 2008 և 2014թթ. տվյալները:

Նշում. հենք – համեմատվող կատեգորիա, * ցույց է տալիս 10% նշանակություն:

** ցույց է տալիս 5% նշանակություն; *** ցույց է տալիս 1% նշանակություն:

Աղյուսակ A3.9. Հայաստան: Սպառման բաղադրիչներն ըստ քվինտիլային խմբերի և տարածաշրջանների 2008 և 2014թթ (միջին հանրապետական գներով, դրամ, ամսական)

	Ամենաաղքատ		2		3		4		5		Ընդամենը	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014
Բոլոր տնային տնտեսությունները												
Սննդամթերք	16 056	17 221	19096	22 460	21703	27 822	25238	32 392	30461	40 137	22512	28 006
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	762	845	1234	1 530	1537	2 088	2050	2 419	2733	3 717	1663	2 120
Հագուստ և կոշիկեղեն	254	377	565	835	1061	1 378	2061	2 692	4427	7 608	1674	2 578
Կոմունալ, կապի (տելեգրաֆ) ծախսեր	2263	4 889	3693	6 921	5069	9 027	5670	11 279	8720	16 655	5084	9 754
Տրանսպորտ	148	592	363	1 546	549	2 326	875	3 282	1099	10 611	607	3 672
Կենցաղային ապրանքներ	737	466	1357	709	2281	951	3624	1 323	8378	1 926	3276	1 075
Հանգիստ, մշակույթ	0	44	1	122	2	167	13	231	67	5 813	17	1 276
Կրթություն	144	46	778	81	1315	105	1943	126	4048	1 180	1646	308
Առողջապահություն	12	909	154	1 413	259	2 084	687	2 767	6133	9 891	1449	3 413
Այլ ծառայություններ	324	545	586	919	983	1 300	1472	1 967	2839	10 619	1232	3 071
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	2149	5 760	2904	7 088	3512	8 506	4128	9 486	5876	11 867	3710	8 541
Միջին	22849	31 694	30 730	43 624	38270	55 754	47 760	67 964	74 782	120 024	42 870	63 814
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	2478	2 467	2 909	3 449	3 529	4 395	4 691	4 729	4 541	5 388	3 630	4 086
ք. Երևան												
Սննդամթերք	14847	14 770	17411	19 602	19810	24 408	22448	28 499	28426	36 968	21670	26 420
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	976	976	1469	1 587	1725	2 279	2483	2 646	2747	4 226	2018	2 580
Հագուստ և կոշիկեղեն	144	66	471	688	759	854	1614	1 944	4532	9 828	1865	3 495
Կոմունալ, կապի (տելեգրաֆ) ծախսեր	2872	6 245	4197	8 685	5974	11 255	6183	13 668	9676	18 453	6327	12 535
Տրանսպորտ	211	1 205	366	2 259	549	3 125	855	4 232	863	15 603	622	6 476
Կենցաղային ապրանքներ	730	406	1462	660	2597	801	3895	1 070	9088	1 695	4245	1 022
Հանգիստ, մշակույթ	0	34	2	113	4	218	9	237	69	10 538	23	3 151
Կրթություն	247	16	966	58	1630	161	2482	179	4844	1 499	2405	509
Առողջապահություն	1	1 555	173	2 128	224	3 221	998	3 967	4877	12 787	1656	5 661
Այլ ծառայություններ	733	615	1252	987	1593	1 728	2591	2 581	4251	17 170	2334	6 034
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	2524	5 656	3075	6 843	3493	8 042	4164	8 947	6216	11 649	4195	8 662
Միջին	23284	31 544	30844	43 610	38359	56 092	47721	67 970	75591	140 416	47311	76 545
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	791	1 024	573	560	736	1 187	1540	1 538	2075	2 533	1263	1 500

	Ամենաաղքատ		2		3		4		5		Ընդամենը	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014
Այլ քաղաքների տնային տնտեսություններ												
Մննդամթերք	15 654	17 459	18 871	22 595	21 914	28 939	25 275	33 499	30 302	40 805	21 318	27 737
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	726	632	1 208	1 404	1 413	1 747	1 729	2 048	2 598	3 378	1 408	1 735
Հագուստ և կոշիկեղեն	273	211	523	644	1 170	1 360	2 210	2 080	4 395	5 310	1 420	1 721
Կոմունալ, կապի (տելեգրաֆ) ծախսեր	2 209	5 043	3 970	6 955	5 314	9 072	6 587	11 780	9 351	17 222	4 977	9 536
Տրանսպորտ	148	286	307	838	435	1 646	753	2 489	1 482	6 446	534	2 100
Կենցաղային ապրանքներ	774	425	1 412	690	2 045	1 013	3 360	1 209	8 778	1 768	2 756	968
Հանգիստ, մշակույթ	0	65	0	166	3	144	37	260	137	2 404	27	518
Կրթություն	145	74	804	128	1 275	140	2 262	197	4 238	1 607	1 460	370
Առողջապահություն	11	620	206	1 242	276	1 714	323	2 720	7 041	9 728	1 182	2 851
Այլ ծառայություններ	126	556	321	925	584	1 167	856	1 578	1 572	4 314	590	1 562
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	2 194	6 075	2 986	7 477	3 607	8 658	4 556	9 892	6 245	13 137	3 623	8 772
Միջին	22 259	31 446	30 609	43 064	38 037	55 600	47 948	67 752	76 138	106 119	39 296	57 870
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	962	712	1 052	1 241	1 392	1 714	1 503	1 933	2 529	3 211	1 382	1 664
Գյուղատնային տնային տնտեսություններ												
Մննդամթերք	17 454	18 611	20 476	24 608	23 439	29 533	27 668	34 597	33 849	44 837	24 378	29 651
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	643	965	1 097	1 591	1 451	2 209	1 873	2 534	2 815	3 169	1 547	2 037
Հագուստ և կոշիկեղեն	313	743	673	1 112	1 273	1 788	2 358	3 773	4 282	5 949	1 715	2 490
Կոմունալ, կապի (տելեգրաֆ) ծախսեր	1 870	3 846	3 070	5 496	3 946	7 309	4 636	8 986	6 699	13 143	3 982	7 460
Տրանսպորտ	100	482	418	1 575	644	2 252	970	3 162	1 186	5 984	657	2 508
Կենցաղային ապրանքներ	699	544	1 230	763	2 161	1 015	3 552	1 614	6 931	2 451	2 803	1 212
Հանգիստ, մշակույթ	0	29	0	92	0	145	2	202	11	959	2	247
Կրթություն	65	40	623	59	1 029	36	1 265	27	2 620	266	1 080	75
Առողջապահություն	21	760	87	991	280	1 512	647	1 853	7 463	5 199	1 486	1 886
Այլ ծառայություններ	211	488	353	861	677	1 081	857	1 790	1 532	5 301	704	1 711
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	1 806	5 524	2 705	6 957	3 450	8 738	3 824	9 590	5 062	11 101	3 339	8 239
Միջին	23 184	32 032	30 732	44 105	38 351	55 618	47 652	68 128	72 451	98 359	41 691	57 516
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	5 574	5 113	6 364	7 584	8 161	8 913	9 488	9 485	10 029	12 103	7 898	8 453

Աղբյուրը: ՏՏԿԱՀ 2008 և 2014

Աղյուսակ A3.10. Հայաստան: Եկամտի աղբյուրներն ըստ սպառման քվինտիլային խմբերի և բնակավայրերի, 2014թ.-ին (ըստ 2014թ. ընթացիկ զևերի, ամսական, դրամով, մեկ չափահաս անձին համարժեք)

Եկամտի աղբյուրներ	1	2	3	4	5	Ընդամենը
Բոլոր տնային տնտեսություններ						
Վարձու աշխատանքից	16508	24532	29957	35791	57436	32846
Ինքնագրադավաճությունից	2400	5035	5769	7907	11745	6571
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	6007	10180	11618	11061	8822	9537
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	3149	4470	6602	9245	16060	7906
Սոցիալական տրանսֆերտներ	11013	10615	10297	9894	10420	10448
Կենսաթոշակներ	8694	9442	9054	8871	9585	9129
Այլ սոցիալական աջակցություն	2319	1173	1244	1023	835	1319
Վաճառված անշարժ գույք	0	8	21	4	66	20
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	18	174	76	164	799	246
Այլ եկամուտ	2082	1828	2492	2969	4577	2790
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	1598	2215	2620	2986	3754	2635
Միջին	42775	59057	69452	80021	113679	72999
Ք. Երևան						
Վարձու աշխատանքից	25345	34060	40909	52449	75563	49379
Ինքնագրադավաճությունից	2360	8452	6040	8314	15451	9054
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	361	380	372	341	585	428
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	2722	4378	6669	6595	16718	8519
Սոցիալական տրանսֆերտներ	12863	11538	11474	10705	10982	11416
Կենսաթոշակներ	11612	10732	10686	9992	10333	10607
Այլ սոցիալական աջակցություն	1251	806	787	713	649	809
Վաճառված անշարժ գույք	0	18	65	0	14	19
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	3	4	131	175	1428	470
Այլ եկամուտ	1712	1061	1686	1916	2733	1919
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	984	566	1078	1423	2582	1467
Միջին	46350	60457	68424	81918	126056	82671
Այլ քաղաքների տնային տնտեսություններ						
Վարձու աշխատանքից	17594	25977	30798	36928	52386	31345
Ինքնագրադավաճությունից	3290	5448	7609	9705	12858	7398
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	2223	3680	5383	4153	2603	3596
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	3882	5355	8426	12212	22357	9698
Սոցիալական տրանսֆերտներ	10972	10936	10579	10245	10687	10695
Կենսաթոշակներ	7941	9424	8821	8973	9539	8879
Այլ սոցիալական աջակցություն	3031	1512	1758	1272	1148	1816
Վաճառված անշարժ գույք	0	0	5	11	0	3
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	47	480	77	59	521	220
Այլ եկամուտ	2588	1315	2289	2635	4969	2658
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	516	914	1088	1595	2613	1261
Միջին	41112	54105	66254	77543	108994	66874
Գյուղաբնակ տնային տնտեսություններ						
Վարձու աշխատանքից	9590	15851	20828	21821	31888	19376
Ինքնագրադավաճությունից	1561	2008	4100	6145	4655	3653
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	13427	23252	25251	25008	27845	22721
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	2721	3809	5104	8940	9490	5833
Սոցիալական տրանսֆերտներ	9826	9626	9165	8978	9257	9374
Կենսաթոշակներ	7490	8443	7976	7911	8388	8023

Եկամտի աղբյուրներ	1	2	3	4	5	Ընդամենը
Այլ սոցիալական աջակցություն	2336	1183	1189	1067	869	1351
Վաճառված անշարժ գույք	0	7	0	0	211	34
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	0	53	32	240	0	69
Այլ եկամուտ	1837	2855	3276	4064	7284	3679
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	3057	4586	5025	5326	6682	4845
Միջին	42019	62047	72781	80522	97312	69584

Աղբյուրը. ՏՏԿԱՀ 2014թ.

Նշում Եկամուտը սահմանվել է, որպես ընդամենը տնօրինվող եկամուտ: Եկամուտը հաշվարկվել է մեկ չափահաս անձին համարժեք:

Հավելված 3

Աղյուսակ A6.1 Տնային տնտեսությունների մեկ առկա անդամի հաշվով միջին ամսական սպառողական ծախսերը 2008, 2013-2014թթ.-ին

(դրամ)

	Ընդամենը տնային տնտեսություններ			այդ թվում՝					
	2008	2013	2014	քաղաքային բնակավայր			գյուղական բնակավայր		
				2008	2013	2014	2008	2013	2014
Սպառողական ծախսեր	28 878	36 787	40770	30 568	38 541	44708	25 754	33 747	33885
այդ թվում՝									
• սնունդ	14 984	17 622	18635	15 086	17 503	18891	14 794	17 828	18188
• ոչ պարենային ապրանքների գնում	4 730	6 568	7442	5 082	6 431	7877	4 079	6 806	6681
որից՝									
հագուստ, կոշիկ, կտոր	1 247	1 597	1878	1 243	1 355	1879	1 254	2 014	1877
կահույք և կուլտուր-կենցաղային ապրանքներ	1 122	576	618	1 238	488	595	909	729	659
դեղորայք, բուժ. պարագաներ	536	1 467	1630	635	1 745	1998	354	986	988
շինարարական նյութեր	133	132	197	178	83	255	49	217	97
վատելիք	544	1 121	1269	521	1 109	1216	586	1 142	1362
• պլոտիային խմիչքի գնում	227	235	244	218	223	237	243	255	254
• ծխախոտի գնում	1 019	1 289	1404	1 094	1 282	1470	882	1 301	1290
• անձնական ծառայությունների վճար	7 918	11 073	13045	9 088	13 102	16233	5 756	7 557	7472
այդ թվում՝ բնակ-կոմունալ ծառայություններ	2 635	4 501	5518	3 052	5 193	6609	1 865	3 301	3610
որից վճարը՝ բնակման կերտ	36	301	471	55	474	738	2	1	6
կոմունալ ծառայություն	2 599	4 201	5047	2 997	4 719	5872	1 863	3 301	3604
ներառյալ՝ էլեկտրաէներգիա	1 031	1 628	2108	1 144	1 731	2325	821	1 450	1730
գազ	1 254	2 105	2457	1 351	2 383	2930	1 075	1 625	1629
փայտ	19	48	46	10	22	47	37	93	45
կենցաղային ծառայության վճար	46	89	117	52	92	167	36	85	31
որից հագուստի, կոշիկի վերանորոգում	4	52	4	5	48	7	3	60	1
մշակութային ծառայություններ	3	20	8	5	31	12	0	0	0
ուսման վճար	1 221	511	214	1 457	597	303	783	361	58
բուժօգնության վճար	1 035	1 407	1035	1 029	1 825	1357	1 048	682	473
բուժարանի վճար, ներառյալ հանգիստը	20	282	696	30	368	1051	1	133	76
տրանսպորտային ծառայություններ	967	1 138	1493	1 199	1 435	1935	539	622	720
կապի ծառայություններ	1 404	2 068	2342	1 553	2 351	2625	1 129	1 577	1847
իրավաբանական ծառայություններ	16	525	1072	22	709	1516	5	206	295

Աղբյուրը. ՏՏԿԱՀ 2008, 2013-2014թթ

Աղյուսակ A 6.2. Տնային տնտեսությունների մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական սպառողական ծախսերն բաշխված ըստ դեցիլային խմբերի 2004-2014 թթ.-ին

(դրամ)

2004թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	19 251	5 740	8 535	10 436	12 289	14 154	16 288	18 950	22 638	28 763	54 713
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	10 797	4 214	6 090	7 480	8 543	9 428	10 437	11 693	13 425	15 853	20 815
ալկոհոլային խմիչք	163	21	38	63	53	85	120	146	211	275	614
ծխախոտ	808	296	399	531	652	732	801	866	1 090	1 157	1 560
ոչ պարենային ապրանքներ	2 787	492	872	929	1 315	1 623	2 030	2 634	3 092	4 696	10 180
ծառայություններ	4 696	717	1136	1433	1 726	2 286	2 900	3 611	4 820	6 782	21 544

2005թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	21 109	6 071	9 233	11 583	13 514	15 500	17 902	20 878	24 902	31 248	60 276
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	12 035	4 448	6 598	8 348	9 322	10 417	11 846	13 124	14 937	17 803	23 518
ալկոհոլային խմիչք	179	18	32	42	63	82	112	152	182	350	751
ծխախոտ	835	261	436	519	624	735	863	1 022	1 217	1 160	1 513
ոչ պարենային ապրանքներ	3 014	506	828	1 005	1 403	1 711	1 892	2 555	3 134	4 525	12 588
ծառայություններ	5 046	838	1 339	1 669	2 102	2 555	3 189	4 025	5 432	7 410	21 906

2006թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	23 276	7 321	10 878	13 239	15 249	17 561	20 117	23 319	27 457	34 187	63 377
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	13 149	5 318	7 852	9 182	10 199	11 631	12 867	14 068	15 884	18 434	26 031
ալկոհոլային խմիչք	210	18	34	62	73	114	131	214	258	356	842
ծխախոտ	953	283	463	564	783	839	1 013	1 125	1 326	1 373	1 759
ոչ պարենային ապրանքներ	3 250	515	917	1 284	1 501	2 184	2 327	2 934	3 652	5 337	11 837
ծառայություններ	5 714	1 187	1 612	2 147	2 693	2 793	3 779	4 978	6 337	8 687	22 908

2007թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	26 297	8 065	11 841	14 424	16 876	19 554	22 533	26 077	31 446	40 137	72 006
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 080	5 620	8 085	9 450	10 602	12 056	13 465	15 311	17 475	19 976	28 761
ակոհոլային խմիչք	236	31	65	77	100	108	146	216	309	441	863
ծխախոտ	975	367	447	697	881	891	993	1 109	1 295	1 384	1 685
ոչ պարենային ապրանքներ	4 113	578	1 091	1 223	1 586	2 094	2 881	3 465	4 638	7 338	16 232
ծառայություններ	6 893	1 469	2 152	2 976	3 708	4 406	5 049	5 975	7 729	10 999	24 465

2008թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	28 878	9 132	13 434	16 316	19 398	22 536	25 824	29 585	35 254	44 165	73 124
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 984	6 153	8 906	10 250	11 710	12 967	14 766	16 371	18 520	20 882	29 311
ակոհոլային խմիչք	227	37	50	64	121	142	138	176	318	370	850
ծխախոտ	1 019	408	540	721	796	1 054	983	1 044	1 361	1 405	1 884
ոչ պարենային ապրանքներ	4 730	670	1 110	1 535	2 156	2 727	3 607	4 720	5 850	8 413	16 508
ծառայություններ	7 918	1 864	2 828	3 747	4 615	5 645	6 330	7 274	9 206	13 095	24 571

2009թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	27 667	8 984	13 033	15 934	18 692	21 468	24 564	28 475	33 321	41 394	70 813
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 145	5 715	8 220	9 730	11 139	12 504	13 525	15 586	17 145	20 347	27 541
ակոհոլային խմիչք	238	17	42	64	92	119	183	249	296	463	860
ծխախոտ	1 035	458	542	744	884	1 082	1 114	1 065	1 303	1 385	1 777
ոչ պարենային ապրանքներ	7 955	695	1 196	1 686	2 192	2 600	3 168	4 361	5 685	7 100	14 257
ծառայություններ	4 294	2 100	3 032	3 709	4 384	5 164	6 575	7 214	8 892	12 100	26 378

2010թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	28 646	9 478	13 371	16 177	18 680	21 544	24 759	28 260	33 515	42 086	77 560
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 844	6 124	8 495	9 962	11 338	12 753	14 197	15 611	18 382	21 942	29 672
ակոհոլային խմիչք	272	29	44	72	115	135	161	199	308	584	1 074
ծխախոտ	1 009	369	558	694	771	879	1 086	1 214	1 229	1 538	1 766
ոչ պարենային ապրանքներ	4 439	809	1 244	1 803	2 151	2 585	3 403	4 135	5 288	7 228	15 625
ծառայություններ	8 082	2 147	3 030	3 645	4 305	5 191	5 913	7 101	8 307	10 793	29 422

2011թ.	Ընդամենը	Դեցիային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	32 585	10 677	15 154	18 419	21 344	24 404	27 803	32 088	37 591	47 385	90 979
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	17 184	6 716	9 530	11 373	12 935	14 302	16 590	18 630	21 150	25 115	35 486
ալկոհոլային խմիչք	245	30	62	67	71	95	149	251	286	500	942
ծխախոտ	1 123	476	689	745	965	1 036	995	1 311	1 351	1 629	2 031
ոչ պարենային ապրանքներ	5 022	873	1 386	2 000	2 520	2 936	3 761	4 435	5 677	7 364	19 163
ծառայություններ	9 011	2 582	3 487	4 234	4 853	6 035	6 308	7 461	9 127	12 777	33 357

2012թ.	Ընդամենը	Դեցիային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	34 832	11 506	16 502	19 897	23 215	26 757	30 488	35 006	41 039	51 231	93 472
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	16970	7 276	9 734	11 495	13 081	14 616	16 330	18 550	20 957	24 713	33 820
ալկոհոլային խմիչք	242	33	45	64	80	107	139	212	309	377	1 048
ծխախոտ	1199	492	670	873	915	1 091	1 114	1 161	1 592	1 696	2 379
ոչ պարենային ապրանքներ	6 159	900	1 919	2 616	3 254	4 042	5 427	5 945	7 080	9 558	20 823
ծառայություններ	10 262	2 804	4 134	4 849	5 885	6 901	7 477	9 138	11 101	14 888	35 402

2013թ.	Ընդամենը	Դեցիային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	36 787	11 929	17 537	21 034	24 460	27 881	31 930	37 021	43 789	54 399	97 905
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	17 622	7 395	10 400	11 961	14 044	15 263	16 794	18 959	22 143	25 280	33 975
ալկոհոլային խմիչք	235	22	57	75	82	108	115	155	339	444	953
ծխախոտ	1 289	566	777	1 032	1 071	1 140	1 456	1 614	1 463	1 686	2 088
ոչ պարենային ապրանքներ	6 568	1 037	2 042	2 954	3 553	4 701	5 491	6 355	8 038	11 639	19 872
ծառայություններ	11 073	2 908	4 260	5 013	5 711	6 669	8 070	9 939	11 806	15 350	41 017

2014թ.	Ընդամենը	Դեցիային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	40770	12779	18706	22634	26313	30385	34667	40210	47235	59040	117784
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	18635	7660	10738	12995	14729	16114	17986	20085	22813	27096	36137
ալկոհոլային խմիչք	244	23	52	82	88	85	174	210	280	429	1012
ծխախոտ	1404	441	834	822	1014	1288	1371	1708	1729	1817	3018
ոչ պարենային ապրանքներ	7442	1340	2458	3124	3854	4847	6104	7578	9104	11790	24222
ծառայություններ	13045	3315	4624	5611	6628	8051	9032	10629	13309	17908	53395

Աղբյուրը. ՏՏԿԱՀ 2004-2014թթ

*) ներառյալ սեփական արտադրության սննդամթերքի սպառման արժեքը

Հավելված 4

Աղյուսակ A9.1. Հայաստան. Կենսաթոշակատուների թվաքանակն ու կենսաթոշակի միջին չափն ըստ կենսաթոշակի տեսակի, 2014թ. տարեվերջ

	Կենսաթոշակատուների թվաքանակը, մարդ	Կենսաթոշակի միջին չափը, դրամ
Աշխատանքային	458 569	35 995.9
Զինծառայության հետ կապված	4 576	17 466.5
Կենսաթոշակատուների թվաքանակը	463 145	35 812.8

Աղբյուր՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն:

Աղյուսակ A9.2. Հայաստան. Ընտանեկան նպաստ ստանալու հավանականությունը, 2014թ.

Անկախ փոփոխականներ	dF/dx	Ստանդարտ սխալներ
0-5 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.102	(0.010)***
6-14 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.098	(0.009)***
15-18 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.098	(0.011)***
19-25 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.005	-0.011
26-45 տարիքային խմբի մասնաբաժին	-0.002	-0.009
46-60 տարիքային խմբի մասնաբաժին	հենք	հենք
61+ տարիքային խմբի մասնաբաժին	-0.005	-0.011
Ln (տնային տնտեսության չափը)	-0.069	(0.016)***
Մեկ չափահասին համարժեք սպառումը	-0.051	(0.015)***
Գլխավորի տարիքը	-0.002	-0.003
(Գլխավորի տարիքը) ²	0	0
Կին գլխավոր	0.038	(0.015)***
Տարրական կրթություն (գլխավոր)	հենք	հենք
Թերի միջնակարգ (գլխավոր)	-0.011	-0.022
Միջնակարգ (գլխավոր)	-0.013	-0.023
Միջնակարգ մասնագիտական (գլխավոր)	-0.018	-0.022
Բարձրագույն (գլխավոր)	-0.032	-0.02
Աշխատանքի շուկայում չմասնակցող (գլխավոր)	0.02	-0.021
Գործազուրկ (գլխավոր)	0.095	-0.103
Բնակաբազմ (գլխավոր)	0.031	-0.1
Այլ զբաղվածություն (գլխավոր)	0.002	-0.088
Միգրացիայում գտնվող անդամների առկայությունը	0.012	-0.044
Արտասահմանից վերադարձած անդամների առկայությունը	0.122	-0.098
Մեքենայի առկայություն	-0.054	(0.011)***
Ժամանակավոր կացարան	-0.052	-0.048
Տնային տնտեսության կողմից օգտագործվող հողատարածք	-0.011	(0.005)**
Մեփական հողի %	0.024	-0.038
Ոռոգվող հողի %	-0.022	-0.014
Վարկի ստավում	-0.025	(0.015)*
Անասնազյխաքանակ	-0.02	-0.012
LR chi ² (38)	577	
Prob > chi ²	0	
Pseudo R ²	0.2931	
Դիտարկումների թիվը	2499	

Աղբյուրը. *SSYUL 2014թ.*

Նշում. հենք – համեմատվող կատեգորիա, * ցույց է տալիս 10% նշանակություն;

** ցույց է տալիս 5% նշանակություն;

*** ցույց է տալիս 1% նշանակություն;

Հավելված 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

2014թ. շարունակվել են սոցիալական պաշտպանության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները. գործող 19 համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոններում ներդրվեցին նոր տեղեկատվական համակարգեր, տարվա 2-րդ կեսից սկսվեցին աշխատաշուկայի պետական կարգավորման նոր՝ ակտիվ ծրագրերի փորձարկման աշխատանքները: Շարունակական բնույթ են կրում կենսաթոշակատուներին մատուցվող ծառայությունների արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները: 2014թ. գործող կենսաթոշակային համակարգի եռամյա բարեփոխումները տվեցին իրենց ակնառու արդյունքները՝ կենսաթոշակային ցուցանիշների ճշգրտման և միլիարդների խնայողության տեսքով: Ռազմավարական նոր մոտեցումներ են առաջարկվել հաշմանդամների հիմնախնդիրների, ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների վերաիմաստավորման և լուծման ուղղությամբ: Շարունակվում են նախարարության ուշադրության կենտրոնում մնալ մանկատների բեռնաթափման, մատուցվող ծառայությունների հասցեականության ու մատչելիության բարելավման, համակարգի կառավարման արդյունավետության բարձրացման, միջազգային համագործակցության ընդլայնման, տեղեկատվական բազաների արդիականացման հարցերը:

1. Աշխատանքի շուկայի և զբաղվածության ոլորտ

2014 թվականին շարունակվել են զբաղվածության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները: Մասնավորապես,

2014 թվականի ընթացքում զբաղվածության ոլորտում մշակվել և ՀՀ կառավարության կողմից ընդունվել են հետևյալ իրավական ակտերը.

1. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի <<«Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կիրարկումն ապահովող մի շարք իրավական ակտեր հաստատելու մասին» N 534-Ն որոշումը (այս որոշումը հաստատվել է 20 կարգի նախագիծ):

2. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 479-Ն որոշումը:

3. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի հուլիսի 14-ի N 1024-Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին» N 452 -Ն որոշումը:

4. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մայիսի 29-ի <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի նոյեմբերի 14-ի N 1823-Ն և N 1821-Ն որոշումներում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու մասին» N 578-Ն որոշումը:

5. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի <<Քվտայի պահանջի չկատարման դեպքում կազմակերպության կողմից մասհանման կատարման և դրա օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N 1308-Ն որոշումը:

6. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի <<Մասնագիտական ուսուցման դասընթացներում ընդգրկված գործազուրկ անձին վճարվող ամսական կրթաթոշակի չափը սահմանելու մասին» N 294-Ն որոշում

7. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի <<Զբաղվածության կարգավորման 2015 թվականի պետական ծրագրին և պետական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների ցանկին հավանություն տալու մասին» N 40 արձանագրային որոշումը:

8. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հունիսի 18-ի N 74-Ն և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի 2014 թվականի հունիսի 23-ի N 151-Ն <<Սեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսության աջակցության տրամադրման զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրի կազմակերպման և իրականացման համար անհրաժեշտ գյուղատնտեսական մշակաբույսերի մշակման աշխատանքների չափաքանակները՝ ըստ գյուղատնտեսական մշակաբույսերի հաստատելու մասին» համատեղ հրամանը:

9. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի նոյեմբերի 5-ի N 122-Ն և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի 2014 թվականի նոյեմբերի 17-ի N 234-Ն <<Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հունիսի 18-ի N 74-Ն և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարի 2014 թվականի հունիսի 23-ի N 151-Ն համատեղ հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» համատեղ հրամանը:

10. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հունիսի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի N 534-Ն որոշման կիրարկումն ապահովելու և Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի մի շարք հրամաններ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 79-Ն հրամանը:

11. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հուլիսի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի N 534-Ն որոշման կիրարկումն ապահովելու և Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի մի շարք հրամաններ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 82-Ա/1 հրամանը:

12. 2014 թվականի հուլիսի 11-ի «Փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության զբաղվածության կարգավորման պետական ծրագրի համատեղ կազմակերպման և իրականացման մասին» N 7-1 համագործակցության պայմանագիրը:

13. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հուլիսի 16-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2014 թվականի պետական բյուջեի Սեզոնային Սեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսությանն աջակցության տրամադրման ծրագրով նախատեսված ֆինանսական միջոցների բաշխումն՝ ըստ Հայաստանի Հանրապետության մարզերի հաստատելու մասին» N 86-Ա/1 հրամանը:

<<Զբաղվածության մասին>> ՀՀ օրենքին (այսուհետ՝ Օրենք) համապատասխան ներդրվել է զբաղվածության քաղաքականության նոր մոդելը, որը համապատասխանում է զբաղվածության քաղաքականության ոլորտում ՀՀ կառավարության կողմից որդեգրված հիմնական սկզբունքներին և մոտեցումներին: Նոր մոդելը կարելի է բնութագրել որպես «ակտիվ» քաղաքականության մոդել, հիմնված՝ «աջակցել և պահանջել» հիմնարար սկզբունքի վրա: Նոր մոդելով նախատեսվող զբաղվածության պետական կարգավորման ամենամյա ծրագիրն ունի պլանավորման, իրականացման բավարար ճկունություն՝ աշխատաշուկայի օբյեկտիվ իրավիճակից բխող, իսկ շահառուների կայուն զբաղվածության ապահովումն ամրագրված է որպես զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրերի հիմնական նպատակ:

Օրենքով պետական-մասնավոր համագործակցության շրջանակներում համապատասխանաբար սահմանված և կարգավորված են՝ զբաղվածության ծառայություններ մատուցող պետական և աշխատանքի տեղավորման ոչ պետական կազմակերպությունների միջև հարաբերություններն ու սկզբունքները, աշխատանքի տեղավորման ոչ պետական կազմակերպություններին զբաղվածության պետական ծրագրերի պատվիրակման հնարավորությունը՝ հիմք ընդունելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքը, պատվիրակված ծրագրերի շրջանակներում ոչ պետական կազմակերպությունների գործունեությունը:

Նոր մոդելի շրջանակներում առաջարկվող՝ զբաղվածության պետական կարգավորման շրջանակներում հիմնական նպատակից բխող առանցքային կարևորություն է տրված աշխատաշուկայում ինտեգրման լրացուցիչ դժվարություններ և որոշակի սահմանափակումներ ունեցող անձանց կարգավիճակի (աշխատաշուկայում անմրցունակության) որոշարկմանը և այդ անձանց առաջնահերթության կարգով՝ կայուն զբաղվածության ապահովմանը: Այս տեսանկյունից հատկանշական է, որ Օրենքով տրվում են աշխատաշուկայում գործազուրկի անմրցունակության որոշարկման չափանիշները: Օրենքով ներդրվել է նաև հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար աշխատատեղերի պարտադիր ապահովման նորմատիվը (քվոտան), որը կիրառվելու է 100 և ավելի աշխատող ունեցող պետական կազմակերպությունների վրա (3 տոկոս) 2015թ. հունվարի 1-ից, իսկ ոչ պետական կազմակերպությունների վրա (1 տոկոս)՝ 2016թ. հունվարի 1-ից:

Բնակչության զբաղվածության պետական կարգավորումն իրականացվում է զբաղվածության պետական ծրագրերին համապատասխան, որոնք են.

- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին աշխատավարձի մասնակի և հաշմանդամություն ունեցող անձին ուղեկցողի համար աշխատավարձի փոխհատուցման տրամադրում»:
- «Գործազուրկների և աշխատանքից ազատման ռիսկ ունեցող՝ աշխատանք փնտրող անձանց մասնագիտական ուսուցման կազմակերպում»:
- «Գործազուրկին այլ վայրում աշխատանքի տեղավորման աջակցության տրամադրում»:
- «Ձեռք բերած մասնագիտությամբ մասնագիտական աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու համար գործազուրկներին աջակցության տրամադրում»:
- «Աշխատանքի տոնավաճառի կազմակերպում»:
- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին միանվագ փոխհատուցման տրամադրում»:
- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում»:
- «Սեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսությանն աջակցության տրամադրում»:
- «Աշխատանքի տեղավորման ոչ պետական կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններից օգտվելու համար աջակցության տրամադրում»:
- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց հարմար աշխատանքի տեղավորման նպատակով գործատուներին այցելության ծախսերի փոխհատուցում»:

Զբաղվածության կարգավորման 2014 թվականի պետական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման արդյունքում արձանագրվել է հետևյալ իրավիճակը.

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակազմի զբաղվածության պետական գործակալության (այսուհետ՝ գործակալություն) զբաղվածության տարածքային կենտրոններում խորհրդատվություն է ստացել 225,1 հազար անձ, որից հաշվառված է որպես աշխատանք փնտրող 72.6 հազարը (որից 51.2 հազարը կանայք են, 16.9 հազարը՝ երիտասարդ)՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ աճել է 12,2%-ով (64.7 հազար մարդ): Գործազուրկների թվաքանակը կազմում է աշխատանք փնտրողների 91.4 %-ը, կամ 65.9 հազար մարդ. այս ցուցանիշը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ աճել է 17.9%-ով (55.9 հազ. մարդ): Շարունակվում է բարձր մնալ գործազուրկ կանանց թիվը, որը կազմում է գործազուրկների թվի 71.8 %-ը, կամ 47.3 հազար մարդ: Երիտասարդների թվաքանակը կազմում է գործազուրկների 23.7 %-ը կամ 15.6 հազար մարդ, իսկ հաշմանդամություն ունեցող անձիք 3,2% կամ 2.1 հազար մարդ: Գործազուրկների թվաքանակում առաջին անգամ աշխատանք փնտրողների թիվը կազմում է 42.8% (28.2 հազ. մարդ), որից երիտասարդները կազմում են 12.6 հազար, կամ 44.7%-ը:

Գործազուրկների թվաքանակում բարձրագույն և հետբուհական կրթություն ունեցողների թիվը կազմում է 14,3%, միջին մասնագիտական կրթություն ունեցողները՝ 20.4%, նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն ունեցողները՝ 6.2%, ընդհանուր միջնակարգ կրթություն ունեցողները՝ 50.3 %, հատուկ ընդհանուր, հիմնական ընդհանուր և տարրական կրթություն ունեցողները՝ 8,8 %:

Մասնագիտական կրթություն ունեցողների մեջ մեծ թիվ են կազմում ճարտարագետները (տարբեր), մանկավարժները, բուժքույրերը, տեխնիկները (տարբեր), ֆինանսիստները, տնտեսագետները և այլ մասնագիտացում ունեցողները:

Ըստ տարիքային ցեղի գործազուրկների թվում 16-29 տարեկանները կազմում են 23,7%, 30-44 տարեկանները՝ 38,9%, 45-54 տարեկանները՝ 21,4%, 55-ից բարձր տարիքի անձինք՝ 16,0%:

Գործազուրկների թվաքանակում աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց թվաքանակը կազմում է 55,2 հազ. անձ, կամ 83,8%-ը:

Զբաղվածության կարգավորման ամենամյա պետական ծրագրում ընդգրկվել է 10406 անձ՝ աշխատանք փնտրողների 14.3%-ը: Զբաղվածության ակտիվ ծրագրերում ընդգրկվել են 7296 աշխատանք փնտրող անձ (աշխատանք փնտրողների 10.1%-ը)՝ նախատեսված 7121-ի փոխարեն: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ աշխատանքի է տեղավորվել 11495 անձ աշխատանք փնտրողների 15.8%-ը: Աշխատանքի տեղավորվածների 28.9%-ը երիտասարդներ են, այն կազմում է հաշվառված երիտասարդների 18.6%-ը, նախատեսված 18.0%-ի փոխարեն, 2.8%-ը՝ հաշմանդամներ, որը կազմում է հաշվառված հաշմանդամների 14.2%-ը:

Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանցից աշխատանքի է տեղավորվել 63,3%-ը:

Տարեկազբից գործազուրկության նպաստ ստանալու իրավունք են ունեցել ամսական միջին թվով 3336 գործազուրկ:

Ձեռնարկված միջոցառումների արդյունքում նախարարության աշխատակազմի զբաղվածության պետական գործակալությունը տարվա ընթացքում համագործակցել է շուրջ 22000 գործատուի հետ, նրանցից 7265-ը ներկայացրել է 22101 թափուր աշխատատեղեր:

Աշխատաշուկայում պահանջարկված են հիմնականում բարձրագույն կրթություն ունեցող բժիշկները (մարզերում), տնտեսագետները, ծրագրավորողները, ճարտարագետները, հաշվապահները, դասավանդողները, դաստիարակները, մենեջերները, գործակալները (տարբեր), միջին մասնագիտական բուժքույրերը, դիզայներները, վաճառողները, մատուցողները, խոհարարները, հացթուխները, վարսահարդարները, սարքավորումների և համակարգչային օպերատորները և նախնական՝ ավտովերանորոգողները, էլեկտրիկները, որմնադիրները, կարողները, վարորդները, կռշկագործները, կռունկավարները, փականագործները, խառատները, ատաղձագործները, եռակցողները և բանվորական այլ մասնագիտություններ ունեցողները:

<<Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին աշխատավարձի մասնակի և հաշմանդամություն ունեցող անձին ուղեկցողի համար աշխատավարձի փոխհատուցման տրամադրում>> ծրագրում ընդգրկվել է ամսական միջին թվով 235 գործազուրկ:

<<Գործազուրկների և աշխատանքից ազատման ռիսկ ունեցող՝ աշխատանք փնտրող անձանց մասնագիտական ուսուցման կազմակերպում>> ծրագրում ընդգրկվել է 1591 անձ, որից 121-ը հաշմանդամություն ունեցող:

2014թ. ընթացքում, էլեկտրոնային աշխատաշուկայի պահանջարկից, 72 մասնագիտություններով կազմակերպվել է մասնագիտական ուսուցման դասընթացներ՝ հաշվապահների, մենեջերների, գործակալների (տարբեր), գանձապահների, դիզայներների (տարբեր), սպասարկման ոլորտի, մշակող արդյունաբերության, ապարատավարի, շինարարության, տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների, փականագործների (տարբեր) և այլ ոլորտների մասնագիտությունների գծով:

<<Գործազուրկին այլ վայրում աշխատանքի տեղավորման աջակցության տրամադրում>> ծրագրով այլ բնակավայր աշխատանքի է գործուղվել 37 անձ՝ բժիշկներ (նեղ մասնագիտացումներով), մանկավարժներ (տարբեր), պանրագործ, խառատ, հրուշակագործ, մատուցող, խոհարար, դիմահարդար, մենեջեր, մեխանիկ, ավտոփականագործ և այլն:

<<Ձեռք բերած մասնագիտությամբ մասնագիտական աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու համար գործազուրկներին աջակցության տրամադրում>> ծրագիրն իրականացվում է երիտասարդների համար: Ծրագրում ընդգրկվել է 349 երիտասարդ գործազուրկ:

<<Աշխատանքի տոնավաճառի կազմակերպում>> ծրագրով իրականացվել է 11 տոնավաճառ՝ Երևանում, Աբովյանում, Մայիսականում, Գյումրիում, Աշտարակում, Գավառում, Նոյեմբերյանում, Արմավիրում, Գիլիջանում, Մասիսում և Կապանում, որին մասնակցել է 339 գործատու, 7466 աշխատանք փնտրող, գործատուների կողմից ներկայացվել է 1272 առկա և սպասվելիք 449 աշխատատեղ: Ծրագրի արդյունքում աշխատանքի է տեղավորվել 473 աշխատանք փնտրող անձ:

<<Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին միանվագ փոխհատուցման տրամադրում>> ծրագրում ընդգրկվել է 350 անմրցունակ անձ, որից հաշմանդամություն ունեցող 30 անձի համար աշխատատեղ է հարմարեցվել:

<<Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում>> ծրագրով 38 կենտրոնից ներկայացվել է 123 ծրագրի հայտ-առաջարկ, ընդ որում ուսուցման մեջ ընդգրկվել է 73 շահառու, որից 57-ը՝ ֆինանսավորվել է:

Ծրագրով ֆինանսավորվել են հիմնականում սպասարկման, մշակող արդյունաբերության, զբոսաշրջության և առողջապահության ոլորտներում ներդրված ծրագրերը:

<<Մեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսությանն աջակցության տրամադրում>> ծրագրով 10 մարզերի 274 համայնքում կնքվել է 2583 պայմանագիր: Ծրագրում ընդգրկվել է 3679 անձ, որից 257-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող:

<<Աշխատանքի տեղավորման ոչ պետական կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններից օգտվելու համար աջակցության տրամադրում>> ծրագրով կնքվել է 4 հուշագիր: Արդյունքում 2 անմրցունակ անձ տեղավորվել է աշխատանքի:

<<Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց հարմար աշխատանքի տեղավորման նպատակով գործատուներին այցելության ծախսերի փոխհատուցում>> ծրագրում ընդգրկվել է 1000 անձ:

Միջազգային համագործակցություն

2014թ. միջազգային ծրագրերի շրջանակներում գործակալությունը համագործակցել է հետևյալ կազմակերպությունների հետ.

ԱՄՆ ՄՉԳ/USAID (Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային Զարգացման Գործակալություն), ԱՄԿ/ILO (Աշխատանքի Միջազգային Կազմակերպություն), ՄԱԿ/UNO (Միացյալ Ազգերի Կազմակերպություն), ՄՄԿ/IOM (Միգրացիայի Միջազգային Կազմակերպություն), DVV-international (Գերմանիայի Ժողովրդական Բարձրագույն Դպրոցների Միություն), ԳՄՀՀ/GIZ (Գերմանիայի Միջազգային Համագործակցության Ընկերություն), People in Need (Կարիքավոր մարդիկ), ՕԲԻ/Ֆրանսիական ներգաղթի և ինտեգրման գրասենյակի հայաստանյան ներկայացուցչություն, Թիրախային նախաձեռնություն Հայաստանի համար, Հույս և Օգնություն ՀԿ, Ամբո շԿ, ԵԿՀ/ ETF (Եվրոպական կրթական հիմնադրամ):

Իրագրվում

Զբաղվածության կարգավորման պետական ծրագրերի վերաբերյալ հասարակայնության տեղեկացվածությունը բարձրացնելու նպատակով իրականացվել են հանրային իրագրվման աշխատանքներ, կազմակերպվել են մամուլի ասուլիսներ գործակալության ընթացիկ աշխատանքները, աշխատանքների տարեկան ամփոփ արդյունքները և միջազգային համագործակցությունը ներկայացնելու համար, հետևել են մամուլի հրապարակումներին և տվել պարզաբանումներ և հարցազրույցներ մի շարք լրատվամիջոցների աշխատաշուկայի իրավիճակի, իրականացվող ծրագրերի և զբաղվածության ոլորտի առկա խնդիրների վերաբերյալ: Կազմակերպվել են նաև կլոր սեղաններ շահագրգիռ կազմակերպությունների մասնակցությամբ:

2.Կենսաթոշակային ապահովություն

Կենսաթոշակային ապահովության բնագավառը կանոնակարգելու նպատակով 2014 թվականին մշակվել են մի շարք իրավական ակտեր, այդ թվում՝

ՀՀ օրենքներ.

1. <<Պետական կենսաթոշակների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին>> 2014 թվականի հունիսի 21-ի թիվ ՀՕ-77-Ն ՀՀ օրենք:
2. <<Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N ՀՕ-206-Ն ՀՀ օրենք:
3. <<Պետական նպաստների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի թիվ ՀՕ-207-Ն ՀՀ օրենք:
4. <<Եկամտային հարկի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ >> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N ՀՕ-208-Ն ՀՀ օրենք:
5. <<Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի թիվ ՀՕ-209-Ն ՀՀ օրենք:
6. <<Պետական կենսաթոշակների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին >> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N ՀՕ-210-Ն ՀՀ օրենք:
7. <<Եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի անձնավորված հաշվառման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N ՀՕ-211-Ն ՀՀ օրենք:
8. <<Պետական կենսաթոշակների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N ՀՕ-197-Ն ՀՀ օրենք:
9. <<Պետական պաշտոններ զբաղեցրած անձանց սոցիալական երաշխիքների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N ՀՕ-198-Ն ՀՀ օրենք:

10. <<Զինձառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական ապահովության մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին>> 2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ի N 20-199-Ն ՀՀ օրենք:

11. <<Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին>> ՀՀ օրենքի նախագիծ (չրջանառվում է):

12. <<Պետական կենսաթոշակների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ օրենքի նախագիծ (ՕԿԱԿ-ի կողմից ներկայացվել է ՀՀ Ազգային ժողով):

ՀՀ կառավարության որոշումներ

1. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 665-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 23-ի N 46-Ն որոշում:

2. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 665-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մայիսի 8-ի N 490-Ն որոշում :

3. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 20-ի N 1676-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի փետրվարի 6-ի N 91-Ն որոշում:

4. <<Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի չափը սահմանելու, երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին>> ՀՀ կառավարության որոշում (ընդունվել է ՀՀ կառավարության 06.03.2014թ. N 275-Ն որոշում:

5. <<Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ, ինչպես նաև ծառայողական կամ պաշտոնեական պարտականությունները կատարելիս զոհված՝ հետմահու <<Հայաստանի ազգային հերոս>> Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն կոչում ստացած կամ Մարտական խաչ շքանշանով պարգևատրված անձի ընտանիքին ամենամյա պարգևավճարի նշանակման և վճարման կարգը հաստատելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի N 302-Ն որոշում:

6. <<ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 670-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մայիսի 29-ի N 555-Ն որոշում :

7. << ՀՀ 2011 թվականի հուլիսի 14-ի N 1024-Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի N 452-Ն որոշում:

8. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի հուլիսի N 1024-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մայիսի 8-ի N 482-Ն որոշում:

9. <<Օերության նպաստը, հաշմանդամության նպաստը, կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստը, ինչպես նաև ծերության նպաստ, հաշմանդամության նպաստ կամ կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստ ստացող անձի մահվան դեպքում թաղման նպաստը նշանակելու և վճարելու կարգը և անհրաժեշտ փաստաթղթերի ցանկը հաստատելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունիսի 6-ի N 635-Ն որոշում:

10. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի հունվարի 12-ի N 12-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 10-ի N 678-Ն որոշում:

11. <<Արտոնյալ պայմաններով կենսաթոշակի իրավունք տվող պաշտոնների թիվ 3 և թիվ 4 ցուցակները հաստատելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 10-ի N 674-Ն որոշում:

12. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 668-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 17-ի N 786-Ն որոշում:

13. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 1734-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 17-ի N 718-Ն որոշում:

14. <<Մինչև 2014 թվականի հուլիսի 1-ը նշանակված զինվորական կենսաթոշակները հաշվարկելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 17-ի N 815-Ն որոշում:

15. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 665-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 17-ի N 716-Ն որոշում:

16. <<Պետական պաշտոններ զբաղեցրած անձանց սոցիալական երաշխիքների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կիրարկումն ապահովելու վերաբերյալ>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի օգոստոսի 28-ի N 895-Ն որոշում:

17. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի օգոստոսի 28-ի N 890-Ն որոշում:

18. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2005 թվականի մայիսի 12-ի թիվ 938-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին>> ՀՀ կառավարության օգոստոսի 7-ի N 802-Ն որոշում:

19. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի սեպտեմբերի 16-ի N 1274-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի օգոստոսի 7-ի N 806-Ն որոշում:

20. <<Հայաստանի Հանրապետության <<ժողովրդական>> պատվավոր կոչման համար ամենամյա պատվովճար տալու կարգը և դրա չափը սահմանելու. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի դեկտեմբերի 16-ի թիվ 1841-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 27-ի N 1335-Ն որոշում :

21. <<ՀՀ կառավարության 28.08.2014թ N 895-ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1319-Ն որոշում:

22. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 1489-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին>> ՀՀ 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1499-Ն որոշում:

23. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 665-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծ (չրջանառվում է):

24. <<Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 1734-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին>> ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 1491-Ն որոշում:

Կենսաթոշակային համակարգի բարելավման ուղղությամբ 2014 թվականին նախաձեռնվել են հետևյալ միջոցառումները.

ՀՀ կառավարության գործունեության ծրագրով նախատեսված՝ կենսաթոշակառուների շրջանում աղքատությունը նվազեցնելու ուղղությամբ շարունակական ծրագրեր իրականացնելու միջոցառումների շրջանակում 2014 թվականի հունվարի 1-ից ներդրվեց աշխատանքային կենսաթոշակների հաշվարկման նոր կարգ (բանաձև), բարձրացվեցին հիմնական կենսաթոշակի և աշխատանքային ստաժի մեկ տարվա արժեքների չափերը: Արդյունքում հնարավոր եղավ ապահովել ցածր աշխատանքային կենսաթոշակ ստացող անձանց կենսաթոշակի չափի առաջանցիկ աճի տեսլակ՝ համեմատաբար բարձր կենսաթոշակ ստացող անձանց կենսաթոշակի չափի նկատմամբ:

Միջոցառման շրջանակներում 2015 թվականի հունվարի 1-ից աշխատանքային կենսաթոշակի չափը հաշվարկելու համար հիմնական կենսաթոշակի չափը սահմանվել է 16000 դրամ, աշխատանքային ստաժի մեկ տարվա արժեքը՝ առաջին տասը տարվա համար 800 դրամ, տասը տարին գերազանցող յուրաքանչյուր տարվա համար՝ 500 դրամ: Արդյունքում՝ աշխատանքային կենսաթոշակի միջին չափը 2014 թվականի շուրջ 36000 դրամի փոխարեն 2015 թվականին կկազմի մոտ 41000 դրամ:

Պետական պաշտոն գրադեցրած անձանց վարձատրության նոր համակարգի ներդրման համատեքստում 2014 թվականի հուլիսի 1-ից նույնականացվել են առանձին կատեգորիայի պաշտոնատար անձանց տրվող սոցիալական երաշխիքների պայմաններն ու կարգը, վերանայվել է կենսաթոշակի (այդ թվում՝ զինծառայողների) չափը հաշվարկելու կարգը: Արդյունքում, մասնավորապես զինվորական կենսաթոշակի միջին չափն ավելացել է շուրջ 15 տոկոսով:

Զինվորական կենսաթոշակների չափերի ավելացումն ի հաշիվ զինվորական կենսաթոշակի չափը հաշվարկելու համար հիմնական կենսաթոշակի չափի (14000 դրամից կդառնա 16000 դրամ) և զինվորական ստաժի մեկ տարվա արժեքի (1300 դրամից կդառնա 1500 դրամ) ավելացման, նախատեսվում է 2015 թվականի հուլիսի 1-ից:

Առանձին կատեգորիայի կենսաթոշակառուների (զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների) սոցիալական պաշտպանվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով 2014 թվականի օգոստոսի 1-ից 5000 դրամով ավելացվել է նրանց տրվող պարգևավճարի չափերը, ինչի արդյունքում 40-50 տոկոսով կավելանան Հայրենական մեծ պատերազմում և Արցախյան ազատամարտում զոհված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին տրվող գումարները:

<<Զինծառայողների սոցիալական երաշխիքների մասին>> ՀՀ օրենքում կատարված փոփոխության համաձայն՝ 2015 թվականի հունվարի 1-ից Հայրենական մեծ պատերազմում և Արցախյան ազատամարտում զոհված զինծառայողների ընտանիքների անդամների՝ մինչ այդ նշանակված 2 կենսաթոշակներից (կերակրողին կորցնելու դեպքում զինվորական և աշխատանքային կենսաթոշակ կամ սոցիալական նպաստ) մեկի՝ կերակրողին կորցնելու դեպքում զինվորական կենսաթոշակի փոխարեն նշանակվում է պարգևավճար: Միաժամանակ վերանայվել է զոհված զինծառայողի ընտանիքի անդամի՝ պարգևավճարի իրավունք տվող պայմանները և 2015թ. հունվարի 1-ից այս խումբ անձանց պարգևավճար է նշանակվում անկախ աշխատելու հանգամանքից:

Շարունակական բնույթ է կրել նաև կենսաթոշակառուներին մատուցվող ծառայությունների արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները: 2013թ.հունիսին ներդրվեց, իսկ 2014 թ. ամբողջական ծանրաբեռնվածությամբ գործեց <<Էլեկտրոնային կենսաթոշակ համակարգը>>: Արդյունքում, կենսաթոշակների վճարման ամենամսյա գործընթացն էական որակական փոփոխություն կրեց՝ նվազեցնելով կոռուպցիոն ռիսկերը, միաժամանակ նպաստելով կենսաթոշակների վճարման հասցեականության բարձրացմանը: Օրենսդրության միատեսակ կիրառումն ապահովելու, ՀՀ պետական բյուջեից կատարվող վճարումների հասցեականությունը բարձրացնելու նպատակով կատարելագործվում են նաև այլ տեղեկատվական համակարգերի հետ տեղեկատվության փոխանակման ընթացակարգերը:

2014թ. տրվեց մեկ տասնամյակ շարունակ մշակված կուտակային կենսաթոշակային համակարգի ներդրման մեկնարկը: 2014 թ. հուլիսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կուտակային կենսաթոշակների մասին» ՀՀ նոր օրենքով վերջական լուծում տրվեց ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2014թ. ապրիլի 2-ի N ՄՂՌ-1142 որոշմամբ ՀՀ Սահմանադրությանը հակասող և անվավեր ճանաչված օրենքի առանձին դրույթների՝ ՀՀ սահմանադրությանը համապատասխանեցնելու խնդրին:

3. Սոցիալական աջակցություն

Պետական նպաստների (դրամական օգնության) բնագավառ. Պետական նպաստները 2014 թվականին նշանակվել և վճարվել են <<Պետական նպաստների մասին>> ՀՀ օրենքով (ՀՕ-154-Ն) սահմանված դրույթներին համապատասխան՝ որպես «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքի (ՀՕ-231-Ն) 8-րդ հոդվածով նախատեսված սոցիալական ծառայությունների առանձին ձև: Պետական նպաստների նշանակման և վճարման կարգերն ու առանձնահատկությունները, ինչպես նաև չափը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը: Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացման ուղղված նպաստների (ընտանեկան նպաստ, սոցիալական նպաստ, հրատապ օգնություն) և մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի նշանակման և վճարման գործընթացն իրականացնում են սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինները (այսուհետ՝ ՄՕՏՍ), որոնք պետական մարմնի կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի առանձնացված ստորաբաժանում են (այսուհետ՝ տարածքային մարմին):

Պետական նպաստների համակարգը՝ որպես ծայրահեղ աղքատության հաղթահարման գործիք, կարիք ունի վերափոխման՝ ընդհանուր աղքատության կրճատման խնդիրների լուծման և կայուն ընտանիքների ձևավորման օժանդակելու համար: Սոցիալական քաղաքականությունն ուղղվելու է սահմանամերձ և բարձր լեռնային բնակավայրերից բնակչության արտագաղթի կանխմանը, այդ բնակավայրերի բնակչության սոցիալական ակտիվության բարձրացմանը, որը կհանգեցնի սոցիալական անտարբերության նվազմանը:

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների (նախկինում ընտանեկան նպաստ) ծրագիրը կոչված է աջակցելու աղքատ ընտանիքներին, ունի սոցիալական բարձր հնչեղություն:

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների ծրագրի հասցեականության մեծացման հարցը մշտապես դիտարկվել է որպես սոցիալական աջակցության ոլորտի մարտահրավեր և դրան հասնելու նպատակով իրականացվող միջոցառումները հիմնականում իրականացվել են 4 ուղղությամբ՝ ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգի փոփոխություն, որը հիմնվում է

տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջական հետազոտության տվյալների վրա, վարչարարության բարելավում և տարածքային մարմինների աշխատողների վերապատրաստում և բնակչության իրազեկում:

Ընտանեկան նպաստի համակարգում իրականացված բարեփոխումներն իրականացվել են ԱՀՌԾ և ԿԶԾ սահմանած ռազմավարական ուղղություններին, ՀՀ ԱԿԾ ամենամյա տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտությունների տվյալներին համապատասխան՝ փոփոխելով ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգը:

Ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունքը որոշվում է ընտանիքի անապահովության միավորով, որը որոշվում է ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 30-ի N 145-Ն որոշմամբ հաստատված ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգով: Համաձայն այդ կարգի ընտանիքի (տնային տնտեսության) անապահովության աստիճանը գնահատելու նպատակով հաշվի են առնվում աղքատությունը բնութագրող անուղղակի ցուցանիշներ՝ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի սոցիալական խումբը, ընտանիքում անաշխատունակ անդամների թիվը, բնակավայրը, ընտանիքի բնակարանային պայմանները, ընտանիքի միջին ամսական եկամուտը և այլն: Վերոհիշյալ յուրաքանչյուր ցուցանիշ ունի իր թվային արժեքը, որոնց արտադրյալով որոշվում է ընտանիքի անապահովության միավորը՝ ինչքան մեծ է այդ միավորն այնքան անապահով է համարվում այդ ընտանիքը:

Ընտանիքի միջին ամսական ամբողջական եկամտի կազմի մեջ մտնում են ընտանիքի անդամների աշխատանքի վարձատրությանն ուղղված՝ հաշվարկված՝ վճարման ենթակա միջոցները և դրանց հավասարեցված եկամուտները, կենսաթոշակը, մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի, ծերության, հաշմանդանության, կերակրողին կորցնելու դեպքում՝ նպաստները, «Զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական ապահովության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 34.1-ին հոդվածով սահմանված զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների, առանձին կատեգորիաների անձանց ընտանիքների անդամների ամենամյա պարգևավճարները և անանապահովությունից և հողօգտագործումից ստացվող եկամուտը:

2008 թվականի հունվարի 1-ից ընտանեկան նպաստի իրավունքի ճանաչման սահմանային միավորը սահմանվեց «30.00», նախորդ տարվա «33.00» անապահովության միավորի դիմաց: Այս մեծությունը պահպանվել է նույնությամբ մինչև 2014 թվականը ներառյալ:

Պետական նպաստների բնագավառում ՀՀ կառավարության վարած քաղաքականության հիմնական առաջանախերթությունը, ինչպես նախորդ տարիներին, 2014 թվականին նույնպես, ընտանեկան և սոցիալական նպաստների հասցեականության մեծացումն է: Ընտանեկան և սոցիալական նպաստների համակարգի փոփոխությունները կատարվել են երկու ուղղությամբ՝ ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգի փոփոխություններ և վարչարարության բարելավում:

Հիմնական փոփոխությունները կատարվել են 2012 թվականին՝ ընտանիքի միջին ամսական եկամտի կառուցվածքում և եկամտի գործակցի հաշվարկման բանաձևում: 2012 թվականի հունվարից ընտանիքի միջին ամսական ամբողջական եկամտի կազմում հաշվի են առնվում նաև զինծառայողներին և նրանց ընտանիքի անդամներին տրվող ամենամյա դրամական օգնությունները, ինչպես նաև մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի, ինչպես նաև զոհված՝ Հայաստանի ազգային հերոսի կամ Մարտական խաչ շքանշանով հետմահու պարգևատրված անձի ընտանիքի նպաստները: ՀՀ կառավարության որոշմամբ ընտանիքի անապահովության գնահատման բանաձևում եկամտի գործակցի ազդեցությունը **մեղմացվել է**, որով չեզոքացվել է ընտանիքի միջին ամսական «մեծացած եկամտի» ազդեցությունը: Այս փոփոխությունների արդյունքում ցածր աշխատավարձ ունեցող ընտանիքները նույնպես ձեռք են բերում ընտանեկան նպաստի իրավունք՝ առավելապես երեխա ունեցող ընտանիքները:

Սա համահունչ է նախորդ տարիների ընթացքում գրանցված ինֆլյացիային և աղքատության մակարդակի բարձրացմանը: Միաժամանակ միջոցառումն ունի հակակոռուպցիոն բնույթ: Հաշվի առնելով, նախորդ տարիների ընթացքում համակարգում աշխատելու փաստը կամ ստացած աշխատավարձի չափը թաքցնող անձանց առկայությունը, որոնք հայտնաբերվում էր նախարարության կողմից կատարված տարբեր տեղեկատվական բազաների համադրման միջոցով, այս քայլը հնարավորություն է տալիս ցածր աշխատավարձ ունեցող աղքատ ընտանիքներին՝ ընդգրկվել համակարգում՝ առանց դիմելու գատուղի ճանապարհների:

Պետական նպաստների նշանակման և վճարման գործընթացի վարչարարության բարելավմանն ուղղված փոփոխությունները վերաբերում են նախ և առաջ այն հանգամանքին, որ ավելացել են այն տվյալների քանակը, որոնք՝ որևէ պետական նպաստի իրավունքի իրացման համար, ընդունվում են դիմողի հայտարարությամբ, իսկ դրանց հավաստիությունը ստուգվում է առցանց եղանակով ձեռք բերված տվյալով:

Մասնավորապես, հարկ է նշել, որ 2014 թվականին առցանց եղանակով տվյալներ են ստացվում ՀՀ ոստիկանության բնակչության պետական ռեզիստրի տեղական ստորաբաժանումներից (բնակչության կամ ընտանիքի կազմի մասին տվյալը), ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեից (ընտանիքի ունեցած հողատարածքի մակերեսի, տեսակի և դրա կադաստրային գուտ եկամտի մասին տվյալները): Նշված երկու տվյալն օգտագործվում է անմիջականորեն ՄՕՏՄ-ների կողմից՝ իրենց առցանց հարցմանը տրված պատասխանի ձևով:

Առցանց են ստացվում նաև տվյալներ՝ ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունից, ՀՀ ԿԱ ոստիկանության ՀՀ ճանապարհային ոստիկանությունից և ՀՀ արդարադատության նախարարության աշխատակազմի քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման և իրավաբանական անձանց պետական ռեզիստրի գործակալություններից՝ ամսական պարբերականությամբ «Նորք» ՏՎԿ ՓԲԸ-ի կողմից, ուր իրականացվում են տարբեր տեղեկատվական բազաների տվյալների կենտրոնացված համադրումներ, դրանց արդյունքներով ձևավորված ցուցակները տրամադրվում են ՄՕՏՄ-ներին, որոնք աշխատում են այդ ընտանիքների հետ՝ կրկին ուսումնասիրում նրանց սոցիալ-տնտեսական պայմաններն ու առաջարկությունները ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունքի կապակցությամբ:

Այս ուղղությամբ արված փոփոխություններն իրենց արտահայտությունն են գտել ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված և ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունք ձեռք բերած ընտանիքների, նաև ընտանեկան նպաստի իրավունք ձեռք բերած ընտանիքների թվում՝ երեխա ունեցող ընտանիքների թվի հարաբերակցություններում: Այսպես, ստորև ներկայացվում է փոփոխությունների դինամիկան.

Աղյուսակ 1. Ընտանեկան (կամ սոցիալական) նպաստը ՀՀ-ում 2010-2014թթ.

	2010թ.	2011թ.	2012թ.	2013թ.	2014թ.
Հաշվառված ընտանիքներ (% ՀՀ ընտանիքների թվից)	17.11	14.91	15.9	16.5	17.2
Նպաստառու ընտանիքներ (% հաշվառված ընտանիքների թվից)	78.77	78.94	77.69	79.78	77.71
Նպաստառու ընտանիքներ (% ՀՀ ընտանիքների թվից)	13.50	11.77	12.36	13.16	13.37
Երեխա ունեցող ընտանիքներ (% նպաստառու ընտանիքներից)	78.28	78.07	80.69	76.97	76.27
ՀՀ պետական բյուջեով նախատեսված միջոցներ (մլրդ)	31.022	35.497	37.105	37.105	37.105
Նպաստառու ընտանիքների թիվ	105005	91575	96309	102570	104130
Նպաստի միջին չափ (դրամ)	26850	26850	29350	29350	30350

2014թ.-ին նույնպես շարունակվել է նախատեսված ֆինանսական միջոցների ուղղումն առավել աղքատ ընտանիքներին, առավելապես երեխա ունեցող ընտանիքներին, մասնավորապես բազմազավակ ընտանիքներին, հաշվի առնելով նաև ընտանիքի բնակության վայրը՝ բարձր լեռնային կամ սահմանամերձ բնակավայրեր:

Ընտանեկան նպաստի չափը որոշվում է նպաստի բազային մասին ավելացնելով ընտանիքի մինչև 18 տարեկան յուրաքանչյուր անդամի (երեխայի) համար տրվող հավելումը, որի չափը տարբերակվում է ելնելով տվյալ ընտանիքի անապահովության միավորից, ընտանիքի բնակության վայրից, ինչպես նաև ընտանիքում երեխաների թվից:

Սոցիալական նպաստի չափը 2014 թվականին սահմանվել է 16000 դրամ, որը, ինչպես նաև ընտանեկան նպաստի բազային մասը և եռամսյակային հրատապ օգնության գումարը, 2014 թվականի օգոստոսի 1-ից ավելացել է 1000 դրամով:

Ըստ անապահովության միավորի՝ հավելման չափերը տարբերակվում են երեք մակարդակով՝ առաջինը՝ 30.01-35.00 անապահովության միավորների տիրույթ, երկրորդ մակարդակը՝ 35.01-39.00, և երրորդը՝ 39.01 և ավելի: Այս տիրույթներում հավելման չափերը միմյանցից տարբերվում են 500 դրամով՝ որքան բարձր է անապահովության միավորը, այնքան բարձր է հավելման չափը:

Անապահովության միավորների յուրաքանչյուր տիրույթում հավելման չափը նույնպես տարբերակվում է, սահմանամերձ, ինչպես նաև բարձր լեռնային բնակավայրերում բնակվող ընտանիքի երեխայի համար տրվող հավելումը 500 դրամով ավելի է տվյալ տիրույթի համար սահմանված հավելման չափից, իսկ եթե ընտանիքում երեխաների թիվը 4 և ավելի է, ապա նրանցից յուրաքանչյուրի համար տրվող հավելման չափը բարձր է ևս 1000 դրամով:

«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքով ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում սահմանվել են միանվագ հրատապ օգնության նշանակման հստակ հիմքեր՝ ընտանեկան նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքում երեխայի ծննդյան, երեխայի առաջին դասարան ընդունվելու և ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքի անդամի (եթե կենսաթոշակառու, ծերության, հաշմանդամության կամ կերպարողին կորցնելու դեպքում նպաստի իրավունք ունեցող չէ) մահվան դեպքում՝ հուղարկավորության:

Ընտանեկան նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքում երեխայի ծննդյան միանվագ հրատապ օգնության չափը սահմանվել է 50 հազար դրամ, երեխայի առաջին դասարան ընդունվելու միանվագ հրատապ օգնության չափը՝ 25 հազար դրամ, իսկ ընտանիքի անդամի մահվան դեպքում՝ հուղարկավորության միանվագ հրատապ օգնության չափը՝ 50 հազար դրամ: 2014թ. ընտանեկան նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքներին միանվագ հրատապ օգնություն է տրվել երեխայի ծննդյան կապակցությամբ՝ 4934 ընտանիքի, երեխայի առաջին դասարան ընդունվելու կապակցությամբ՝ 10234 ընտանիքի, ընտանիքի անդամի մահվան դեպքում՝ 164 ընտանիքի:

Համակարգում հաշվառված, սակայն ընտանեկան նպաստի իրավունք չունեցող՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքի կարճատև ֆինանսական խնդիրները լուծելու նպատակով՝ ՄՕՏՄ-ն սոցիալական աջակցության խորհրդի առաջարկությամբ կարող է տվյալ ընտանիքին նշանակվել հրատապ օգնություն՝ եռամսյակով: Հրատապ օգնություն նշանակելու հարցը կարող է քննարկվել յուրաքանչյուր եռամսյակ և ընդունել որոշում հրատապ օգնությունը նշանակելու կամ մերժելու մասին: Հրատապ օգնության չափը սահմանվում է բազային նպաստի չափին հավասար: 2014թ. հրատապ օգնություն են ստացել միջինում 8698 ընտանիք:

Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ

<<Պետական նպաստների մասին>> ՀՀ օրենքի համաձայն մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի իրավունք ունի ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված կարգով մինչև երեք տարեկան երեխայի խնամքի արձակուրդում գտնվող ծնողը՝ մինչև երեխայի երկու տարեկան դառնալը: Տարիներ շարունակ նպաստի այս տեսակի չափը շատ ցածր էր՝ 3000 դրամ, որը 2009 թվականի հունվարի 1-ից բարձրացվեց 6 անգամ՝ այն հավասարեցնելով 18 հազար դրամի: Նպաստի չափի այդ բարձրացմամբ է հիմնականում պայմանավորված նպաստառուների թվի զգալի աճը:

Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ ստացող նպաստառուների թիվը և նպաստների վճարմանը հատկացված ֆինանսական միջոցները 2010-2013թթ.

Տարիներ	2011թ.		2012թ.		2013թ.		2014թ.	
	Նպաստառուների միջին ամսական թիվ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)	Նպաստառուների միջին ամսական թիվ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)	Նպաստառուների միջին ամսական թիվ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)	Նպաստառուների միջին ամսական թիվ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)
ընդամենը	10495	2,957	11299	2,977	11539	3,066	13312	3,072

Վերջին երեք տարիների ընթացքում այս երկու նպաստների համար նախատեսված

ֆինանսական միջոցների կտրուկ աճը պայմանավորվել է ինչպես նպաստների չափերի բարձրացմամբ, այնպես էլ նպաստառուների թվի աճով: Ընդ որում, մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի իրավունք ունեցող ծնողների թվի աճը կարելի է ինչ որ տեղ բացատրել նաև տնտեսական ճգնաժամով, մասնավորապես՝ կրճատումներից խուսափելու հնարավորություն է տալիս (խնամքի արձակուրդում գտնվելն առնվազն երեք տարով կրճատումից ազատում է):

Միաժամանակ կարևորվում է սոցիալական ծառայությունները փաթեթով տրամադրելու խնդիրը: **Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների** տրամադրումը միջոց է սոցիալական ծառայությունների որակը, մատչելիությունը բարձրացնելու, դեպի հաճախորդները կողմնորոշելու, դրանց գնահատման և մշտադիտարկման, ինչպես նաև ամբողջ գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու համար:

Նշված համակարգին անցնելու գործընթացը բավականին երկարատև է, այն պետք է իրականացվի ատիճանաբար և առնչվում է կառավարման ոլորտի տարբեր ճյուղերի: Համակարգի ներդրման համար իրականացվում է իրավաստեղծ ծավալում աշխատանք, հստակեցվում են յուրաքանչյուր օղակի լիազորությունների շրջանակները, ինչպես նաև համատեղ աշխատանքի եզրերը, մշակվում են մեխանիզմները, դրանց նորմացույցները և այլն:

Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման նպատակով 2012 թ.-ի հուլիսի 26-ին ընդունվել է ՀՀ կառավարության N 952-Ն որոշումը, որով հաստատվել է ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի (այսուհետ՝ համակարգ) ներդրման ծրագիրը, նախատեսվել է ՀՀ Արարատի մարզում իրականացվել է ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման փորձնական ծրագիրը:

Համակարգի ներդրումը ենթադրում է հանրապետությունում ձևավորել համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոններ (ՀՄՏԿ), որոնցում տեղակայվելու են սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինները՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ենթակայության սոցիալական ապահովության բաժինները, զբաղվածության տարածքային (մարզային) կենտրոնները, բժշկասոցիալական փորձաքննական հասնաժողովները, ՀՀ մարզպետարանների (Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի, Արարատի և Ջերմուկի քաղաքապետարանների) սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինները:

2013 թ.-ին արդեն սկսել են գործել թվով 19 ՀՄՏԿ-ներ (Արարատի, Արտաշատի, Վեդու, Մապիսի, Աշոցքի, Մարալիկի, Չարենցավանի, Եղվարդի, Բաղրամյանի, Արմավիրի, Վարդենիսի, Ճամբարակի, Նոյեմբերյանի, Աջափնյակի, Նուբարաշենի, Դավթաշենի, Նորք-Մարաշի, Ավանի, Երեւունու): Նշված գործընթացը շարունակվում է նպատակով առաջիկայում ՀՀ կառավարության որոշումներով կամ համապատասխան համայնքների ղեկավարների հետ անշարժ գույքի օգտագործման անհատույց անժամկետ պայմանագրեր կնքելու միջոցով ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությանը կիսակազմվել նաև շենքեր, շինություններ՝ հանրապետության այլ տարածքներում համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոններ տեղակայելու համար:

Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման ուղղությամբ 2014 թվականին իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

-ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման համար անհրաժեշտ նորմատիվ-իրավական ակտերի նախագծերը ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը.

ՀՀ Ազգային ժողովի 2014 թ.-ի դեկտեմբերի 17-ի նիստում ընդունվել է «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքը, որով սահմանվում են սոցիալական ծառայությունների, սոցիալական աջակցության և ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների հասկացությունները, հիմնական սոցիալական ծառայությունները, դրանց դասակարգման հիմքերը և տրամադրող սուբյեկտները, սոցիալական ծառայությունների տրամադրման և սոցիալական աջակցության հիմնական սկզբունքները, սոցիալական աջակցության իրավունքը, նպատակը, սոցիալական աջակցության կառավարման համակարգը, սոցիալական աջակցություն ստացող անձանց իրավունքները և պարտականությունները, սոցիալական աջակցության ֆինանսավորման աղբյուրները, կարգավորվում են ՀՀ-ում սոցիալական համագործակցության, տեղական սոցիալական ծրագրերի իրականացման և սոցիալական աջակցության տրամադրման հետ կապված այլ հարաբերություններ:

-համալիր սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային կենտրոնների տեխնիկական վերազինում.

Համաշխարհային Բանկի Սոցիալական պաշտպանության վարչարարության ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են ՀՄՏԿ-ների շինվերանորոգման նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի մշակման, շինվերանորոգման, գույքով և տեխնիկայով վերազինման աշխատանքները: Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման փորձնական ծրագիրը սկսվել է Արարատի, Մապիսի, Վեդու, ՀՄՏԿ-ներում, իսկ հետագայում ծրագրին միացել են նաև այն ՀՄՏԿ-ները, որտեղ ավարտվել են վերանորոգման աշխատանքները: Գործարկվել են 19 ՀՄՏԿ-ներ: Ընթացքի մեջ են նաև ևս 14 ՀՄՏԿ-ների տեղակայման համար համապատասխան տարածքներ ամրացնելու, վարձակալելու, նախագծանախահաշվային և այլ աշխատանքները:

-համալիր սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային կենտրոնների վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպում.

Ծրագրի շրջանակներում 2014 թ.-ին մշակվել են համապատասխան սոցիալական աշխատողներին վերապատրաստողների վերապատրաստման համապատասխան մոդուլներ:

Զուգահեռ իրականացվել են նաև ՀՄՏԿ-ների սոցիալական աշխատողների վերապատրաստումներ:

4. Սոցիալական պաշտպանություն

Հաշմանդամներ և տարեցներ

Հաշմանդամների և տարեցների հիմնահարցերի բնագավառում 2014 թ.-ին ընդունվել են հետևյալ իրավական ակտերը.

1. ՀՀ կառավարության 2014 թ. սեպտեմբերի 25-ի «Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության 2015 թ.-ի տարեկան ծրագրի և միջոցառումների ցանկին հավանություն տալու մասին» N 40-Ն արձանագրային որոշում:

2. ՀՀ կառավարության 2014 թ. հունվարի 9-ի «Անձի բազմակողմանի գնահատման՝ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության ֆունկցիաների միջազգային դասակարգման սկզբունքների վրա հիմնված հաշմանդամության սահմանման մոդելի ներդրման հայեցակարգին հավանություն տալու մասին» N 1 արձանագրային որոշում:

3. ՀՀ կառավարության 2014 թ. սեպտեմբերի 18-ի «Հանրապետությունում տարեցներին սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու հայեցակարգը և հայեցակարգի իրականացման 2015-2019 թվականների միջոցառումների ծրագիր-ժամանակացույցը» N39 արձանագրային որոշում:

Հաշմանդամների հիմնահարցերի բնագավառում, ելնելով ՄԱԿ-ի 2006թ. «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» կոնվենցիայի և «Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության 2006-2015 թթ. Ռազմավարության» դրույթներից, 2014 թվականի ընթացքում շարունակվել են աշխատանքները հաշմանդամներին հասարակություն ներառելու ուղղությամբ:

ՀՀ կառավարության կողմից հավանության արժանացած <<ՀՀ Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության և սոցիալական ներառման մասին>> ՀՀ օրենքի նախագիծն այժմ գտնվում է ՀՀ Ազգային ժողովում: Օրենքը կարգավորում է հաշմանդամության սահմանման, հաշմանդամություն ունեցող անձանց սոցիալական, բժշկական և մասնագիտական վերականգնման, հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի միջավայրի ապահովման, նրանց կրթության, աշխատանքային գործունեության, առողջության պահպանման, ինչպես նաև հասարակական կյանքում բոլորի հետ հավասար մասնակցության համար անհրաժեշտ սոցիալական, իրավական և տնտեսական նվազագույն երաշխիքների հետ կապված իրավահարաբերությունները:

Գունվենցիայի դրոյթներին համապատասխան կատարվում են աստիճանական քայլեր՝ ուղղված հաշմանդամություն ունեցող անձանց հիմնական իրավունքների լուծմանն ուղղված օրենսդրական բարեփոխումներին, գործող ծրագրերի խթանմանը, նրանց հիմնական իրավունքների լուծման նորովի մոտեցումներին:

2015 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ հանրապետությունում հաշվառված է 198619 հաշմանդամություն ունեցող անձ, որից հաշմանդամ երեխա՝ 8006: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց 64.7 %-ը աշխատունակ տարիքի են, նրանցից զբաղված է 8-9%-ը:

2014 թ. ի ընթացքում առաջին անգամ փորձաքննվել է 17547 անձ, որից հաշմանդամ են ճանաչվել 15681-ը՝ 89.4 %:

Հաշմանդամ ճանաչված անձանց 4.4%-ին տրվել է հաշմանդամության 1-ին խումբ, 25.7%-ին՝ 2-րդ խումբ, 63.9%-ին՝ 3-րդ խումբ, իսկ 6%-ին՝ <<հաշմանդամ երեխա>> կարգավիճակ:

2014թ. բժշկասոցիալական փորձաքննության մարմինների կողմից փորձաքննվել է 73421 անձ, որից 2946-ը՝ մինչև 18 տարեկան: Նրանց մեջ վերափորձաքննվածների թիվը կազմում է 56293 անձ (1790-ը՝ մինչև 18 տարեկան): Վերափորձաքննվածներից հաշմանդամ են ճանաչվել 54797 անձ (93.7%):

Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության բնագավառում իրականացվել են միջոցառումներ նպատակաուղղված հանրապետությունում հաշմանդամների սոցիալական ներառման, հավասար իրավունքների ու հավասար հնարավորությունների ապահովման, հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառներում հաշմանդամների համար մատչելի միջավայրի ստեղծման, նրանց բժշկասոցիալական վերականգնման, կրթական ու զբաղվածության ծրագրերի իրականացման, պրոթեզաօրթոպեդիկ և վերականգնողական պարագաներով ապահովման և այլ ծառայությունների տրամադրման ուղղությամբ:

2014 թվականի ընթացքում բժշկասոցիալական և հոգեկան առողջության վերականգնողական բուժում է ստացել 1030 անձ:

2014 թվականի ընթացքում տրամադրվել է 12615 պրոթեզաօրթոպեդիկ և վերականգնողական պարագա, որից վերին և ստորին վերջույթների պրոթեզներ՝ 956, միտայրթեզներ՝ 17 հատ, օրթեզներ՝ 384, սեղմիրան՝ 620, աղեկապ՝ 195, սուպինատոր՝ 751, ռեկլինատոր՝ 3, հենակ՝ 1151, ձեռնափայտ՝ 459, օրթոպեդիկ կոշիկ՝ 1061.5, պրոթեզի կոշիկ՝ 1831, կրծքագեղձի պրոթեզ՝ 697, գուլպաներ, ձեռնոցներ՝ 3254, սիլիկոնե գուլպա՝ 76 հատ, փոքր տրամաչափի սայլակ 8, քայլակ 223, կատարվել է պարագաների վերանորոգում՝ 592 հատ, ձայնաստեղծ սարք ստացել է 80 հաշմանդամ, 150 հաշմանդամի կատարվել է աչքի պրոթեզավորում: Տրամադրվել է 1320 լսողական սարք, որից ԱՊՀ երկրների ատաղորդության՝ 1059, եվրոպական արտադրության՝ 74՝ ձեռքբերված գնումների գործընթացով և 187-ը՝ ձեռքբերված հավաստագրերի միջոցով, լսողական սարքի ներդիրներ՝ 400 հատ (200 երեխա), հաշմանդամի սայլակ՝ 625 հատ:

Տպագրվել են բրայլյան տառատեսակով գրքեր, տետրեր, <<Բյուլետեն>> ամսագրեր, ձայնագրվել են «Խոսող գրքեր»:

Պետական աջակցություն է ցուցաբերվել <<Փրկություն>> հասարակական կազմակերպությանը, որը հաշմանդամություն ունեցող (հիմնականում մտավոր խնդիրներով) երեխաների և երիտասարդների (50 շահառու) և նրանց ընտանիքների սոցիալական, կրթական և առողջապահական հիմնական իրավունքների լուծման միջոցով աջակցում է նրանց ներառումը հասարակություն:

Տարեցների հիմնահարցերի բնագավառում պետական քաղաքականության հիմնական նպատակն է միայնակ և խնամքի կարիք ունեցող տարեց, անօթևան մարդկանց կյանքի որակի բարձրացումը:

Տարեցների ենթաաղյուսում <<Խնամքի կարիք ունեցող 18 տարեկանից բարձր տարիքի անձանց խնամքի ծառայություններ>> ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները:

Տարեցներին շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ միջոցառման շրջանակում միայնակ տարեցներին և հաշմանդամներին շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ են մատուցում ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ենթակայությամբ գործող չորս տուն-խնտերնատ՝ Երևանի թիվ 1, Նորքի, Վարդենիսի նյարդահոգեբանական և Գյումրու տարեցների և հաշմանդամների տուն-խնտերնատը: Տուն-խնտերնատներում խնամվող 1090 կենսաթոշակառու գտնվում են պետության լրիվ խնամքի ներքո:

Տնային պայմաններում միայնակ տարեցների սոցիալական սպասարկում միջոցառման շրջանակում միայնակ տարեցներին տնային պայմաններում խնամքի և սոցիալական սպասարկման ծառայություններ է մատուցում նախարարության համակարգում գործող <<Տնային պայմաններում միայնակ տարեցների և հաշմանդամների սոցիալական սպասարկման կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ը, որը Երևան քաղաքում սպասարկում է 1500 միայնակ ծեր ու հաշմանդամ կենսաթոշակառուի:

Հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց ցերեկային խնամքի ծառայություններ միջոցառման շրջանակում Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-խնտերնատին կից հոգեկան առողջության ցերեկային կենտրոնում խնամքի և սոցիալական սպասարկման ծառայություն են ստանում հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող 30 անձ:

Անօթևան մարդկանց համար ժամանակավոր օթևանի տրամադրման ծառայություններ միջոցառման շրջանակում ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունն իրականացնում է որոշակի բնակության վայր չունեցող անձանց ժամանակավոր կացարանի տրամադրման ծրագիր և այդ նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից <<Հանս Քրիստիան Քոֆոեդ>> բարեգործական հիմնադրամին հատկացվում է ֆինանսական միջոցներ՝ 100 անօթևան անձի ժամանակավոր (մինչև 90 օր ժամանակով) կացարան տրամադրելու և սոցիալական տարբեր ծառայություններ մատուցելու համար:

ՀՀ մարզերում միայնակ տարեցներին, հաշմանդամներին տնային պայմաններում և տարեցների ցերեկային խնամքի կենտրոններում սոցիալական սպասարկում միջոցառման շրջանակում պետական աջակցություն է ցուցաբերվել <<Առաքելություն Հայաստան>> ԲՀԿ-ին հանրապետության 8 մարզերում 4200 միայնակ տարեց ու հաշմանդամ կենսաթոշակառուի տնային պայմաններում և ցերեկային կենտրոններում սպասարկող աշխատողների աշխատավարձը փոխատուցելու համար:

Վանաձորի տարեցների տանը խնամվողներին շուրջօրյա խնամք և սոցիալական սպասարկում միջոցառման շրջանակում իրականացվում է ինքնասպասարկման կարողությունները մասամբ կամ ամբողջովին կորցրած տարեցների շուրջօրյա խնամք՝ բավարարելով նրանց կենսական հիմնական պահանջումները, առաջին բուժօգնությունը, տրամադրելով առաջնային անհրաժեշտության և անձնական հիգիենայի պարագաներ:

Վանաձորի տարեցների տանը խնամվում է 55 կենսաթոշակառու, որոնց խնամքն ու սպասարկումն իրականացնում է 27 աշխատող: Տարեցների տունը հովանավորվում է Հայ օգնության ֆոնդի կողմից, սկսած 2009 թ-ից պետական աջակցություն է ցուցաբերվել «Տարեցների տուն» հիմնադրամին՝ աշխատակիցների աշխատավարձի վճարման համար: Մտացած՝ հագուստի, դեղորայքային ապահովման, կոմունալ, տրանսպորտային, վարչական և այլ ծախսերը շարունակվում է հոգալ ՀՕՖ-ը:

Երեխաների հիմնահարցերի բնագավառ

2014 թվականին ընդունվել են հետևյալ իրավական ակտերը.

1. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 17-ի «Հայաստանի Հանրապետության խնամք և պաշտպանություն իրականացնող շուրջօրյա հաստատություններում խնամվող երեխաների վերադարձն ընտանիքներ կազմակերպման (բեռնաթափում) և երեխաների մուտքը հաստատություններ կանխարգելման ծրագիրը հաստատելու մասին» N 743-Ն որոշումը:
2. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 4-ի «Երեխայի հանդեպ բռնության երևույթի դեմ պայքարի հայեցակարգին և դրանից բխող միջոցառումների ցանկին հավանություն տալու մասին» N 51 արձանագրային որոշումը: Հայաստանի Հանրապետությունում երեխաների սոցիալական պաշտպանության ոլորտի հիմնական նպատակը՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների և ընտանիքների կարիքների լիարժեք բավարարումն է, յուրաքանչյուր երեխայի՝ ընտանիքում ապրելու իրավունքի իրացումը:

Բարեփոխումների, ՀՀ կառավարության որդեգրած քաղաքականության հիմնական գաղափարախոսությունը երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն ընտանիքում ապահովելն է՝ մանկատներում և երեխաների խնամքի և պաշտպանության գիշերօթիկ հաստատություններում երեխաների թվի նվազեցման և այդ հաստատություններ երեխաների հոսքի կանխարգելման միջոցով:

Մանկատներում երեխաների թվի կրճատման և մուտքի կանխարգելման խնդրից ելնելով՝ հանրապետությունում շարունակվում են երեխաների ցերեկային խնամքի կենտրոնների ընդլայնումը, որոնք այլընտրանք են հանդիսանում շուրջօրյա խնամք իրականացնող հաստատություններին:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2004 թվականի օգոստոսի 5-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորված պետական կառավարման մարմին ճանաչելու և երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում երեխաների խնամքի և դաստիարակության համար անհրաժեշտ պետական սոցիալական նվազագույն չափորոշիչները հաստատելու մասին» N 1324-Ն և ՀՀ կառավարության 2007 թվականի մայիսի 31-ի «Մանկատանը (անկախ դրա կազմակերպական-իրավական ձևից) խնամվող երեխայի խնամքի և սպասարկման նվազագույն չափորոշիչները հաստատելու մասին» N 815-Ն որոշումների՝ 745 առանց ծնողական խնամքի մնացած 0-18 տարեկան երեխա խնամվում է նախարարության համակարգում գործող երեխաների շուրջօրյա խնամքի 6 հաստատությունում (այսուհետ՝ մանկատուն), որտեղ իրականացվում են նրանց շուրջօրյա խնամքն ու դաստիարակությունը՝ սոցիալիզացիայի վերականգնման աշխատանքները, իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությունը, սնունդով, հագուստով և կենցաղային իրերով ապահովումը, ուսուցման և բժշկական օգնության կազմակերպումը: Վերը նշված 6 մանկատանից 3-ը՝ ընդհանուր տիպի է, 3-ը՝ մասնագիտացված, որտեղ իրականացվում են կենտրոնական նյարդային համակարգի ախտահարումներով, բնածին և ձեռքբերովի ֆիզիկական և մտավոր արատներ ունեցող շուրջ 530 երեխայի շուրջօրյա խնամքն ու դաստիարակությունը:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թվականի նոյեմբերի 9-ի «Երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում (մանկատուն, գիշերօթիկ) երեխաների տեղավորման կարգը հաստատելու մասին» N 1735-Ն որոշման, 2014 թվականին սոցիալապես անապահով, ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված ընտանիքների դպրոցահասակ 690 երեխա խնամվել է երեխաների խնամքի և պաշտպանության գիշերօթիկ 8 հաստատությունում, որտեղ երեխաների խնամքը տարանջատվում է կրթությունից և կազմակերպվում է հանրակրթական դպրոցներում՝ երեխային հասարակությանն ինտեգրելու նպատակով:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թվականի դեկտեմբերի 7-ի «Երեխաներին ցերեկային խնամք տրամադրելու կարգը հաստատելու մասին» N 1877-Ն որոշման՝ նախարարության համակարգի երեխաների սոցիալական հոգաձուռության 3 կենտրոնի կողմից ծառայություններ են տրամադրվում ռիսկի ենթակա 6-18 տարեկան շուրջ 300 երեխայի և նրանց ընտանիքներին:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2012 թվականի նոյեմբերի 20-ի «ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարարության Երևանի «Զատիկ» մանկատուն պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը վերանվանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի հունվարի 23-ի N 209-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1659-Ն որոշման, Երևանի երեխաների «Զատիկ» սոցիալական աջակցության կենտրոնի կողմից յուրաքանչյուր տարի կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված 3-18 տարեկան թվով 20 երեխայի տրամադրվում է մինչև 6 ամիս ժամկետով շուրջօրյա խնամք՝ մինչև նրան կենսաբանական ընտանիք վերադարձնելը, մանկատանը կամ երեխաների խնամքի և պաշտպանության գիշերօթիկ հաստատությունում տեղավորելը:

Շարունակվում են գործել «Հնչյալի կամուրջ» հասարակական կազմակերպության ՀՀ Տավուշի մարզի 4 ցերեկային կենտրոնները Դիլիջան, Իջևան, Նոյեմբերյան և Բերդ քաղաքներում, որտեղ ծառայություններ են մատուցվում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված շուրջ 250 երեխայի: Նշված կենտրոններն աջակցություն են ստանում ՀՀ պետական բյուջեից՝ 84 աշխատակցի տրամադրվում է աշխատավարձ:

Համաձայն 2014 թվականի դեկտեմբերի 18-ին «Պետական աջակցություն Հայաստանի Հանրապետության պետական մանկատաների շրջանավարտներին ծրագիրը հաստատելու և ՀՀ կառավարության 2005 թվականի փետրվարի 17-ի N 158-Ն որոշումը ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1452-Ն որոշման մանկատան 17 շրջանավարտի տրամադրվել է աջակցություն: Սույն միջոցառումը 2014 թվականից իրականացվում է Վանաձոր և Գավառ քաղաքներում՝ «Վանաձորի մանկատուն» ՊՈԱԿ-ի և «Գավառի մանկատուն» ՊՈԱԿ-ի 18-23 տարեկան շրջանավարտների համար: Միջոցառման նպատակն է ապահովել մանկատաների շրջանավարտների սոցիալական պաշտպանությունը, ստեղծել բավարար պայմաններ հետագա կյանքի ինքնուրույն կազմակերպման և նրանց հասարակությանը ինտեգրելու համար: 2014թ. շարունակվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում խնամատար ընտանիքի ինստիտուտի ներդրման ծառայություններ» և «Հայաստանի Հանրապետության մանկական խնամակալական կազմակերպություններում խնամվող երեխաներին ընտանիքներ վերադարձնելու ծառայություններ» հաստատությունների բեռնաթափման միջոցառումները, որոնց շրջանակներում համապատասխանաբար շուրջ 17 երեխա խնամվել է խնամատար ընտանիքներում, 50 երեխա վերադարձել է կենսաբանական ընտանիքներ և կանխարգելվել է 50 երեխայի մուտքը՝ հաստատություններ:

ՀՀ կառավարության N 743-Ն որոշման համաձայն 2014թ.-ից «Հայաստանի Հանրապետության մանկական խնամակալական կազմակերպություններում խնամվող երեխաներին ընտանիքներ վերադարձնելու ծառայություններ» միջոցառումն իրականացվում է նաև ՀՀ Շիրակի մարզում: «Կենսաբանական ընտանիքներ տեղափոխված երեխաների ընտանիքներին դրամական օժանդակության փաթեթի տրամադրում» միջոցառման շրջանակում կենսաբանական 100 ընտանիքի տրամադրվել է դրամական օժանդակություն:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2004թ. օգոստոսի 5-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորված պետական կառավարման մարմին ճանաչելու և երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում երեխաների խնամքի և դաստիարակության համար անհրաժեշտ պետական սոցիալական նվազագույն չափորոշիչները հաստատելու մասին» N 1324-Ն որոշման, մանկատաներում խնամվող 7-18 տարեկան 195 դպրոցահասակ երեխայի տրամադրվում է մանր ծախսերի համար նախատեսված գումար՝ (գրպանի գումար):